Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראָשען | היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 164 | Łódź, Czwartek, 16 lipca 1931 r. | נײַנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דאָנערשטאָג ב׳ מנחם אב תרצ״א | № 164

Adres Redakcji i Administracji: Łódź- Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאַווער 21, טעל. 224-71

געוועהלט דעם ציוניסטישען עקזעקוטיוו

עס זענען אריין: פּאָרבשטיין, אַרלאָזאָראָוו, בערל לאָקער, פּראָפ. בראָדעצקי און פּראָפ. ניימאַן. — קאָנגרעס מאכט אַן אָוואַציע דעם פּראָפ. חיים ווייצמאַן.

געשלאָסען דעם 17-טען ציוניסטישען קאָנגרעס

באַזעל, 15. (יט״א טעלעגראַפיש).
באַך דער הויפּזיצונג פון דער שלוס-זיצונג פון ציוניסטישען קאָנגרעס, איז, איידער עס זענען פאָרגעקומען די וואַהלען פון דעם עקזעקוטיוו — אין זאַל אַריינגעקומען ד״ר ווייצמאַן, און דער געזעלשאַפט פון די לינקע דעלעגאַטען.

די ערשיינונג פון ד״ר ווייצמאַן אין קאָנגרעס-זאַל האָט אַרויסגערופען אַ שטורמישע אָוואַציע, אין וועלכער די רעוויזיאָניסטען האָבען זיך נישט בעטייליגט.

דאַן זענען פאָרגעקומען די וואַהלען צום עקזעקוטיוו.

פאַר דעם עקזעקוטיוו האָבען געשטימט 130, געגען — 42.

עס זענען געוועהלט געוואָרען פאָרבשטיין, ד״ר אַרלאָזאָראָוו, בערל לאָקער, פּראָפ. בראָדעצקי, און פּראָפעסאָר עמאַנועל ניימאַן (פון אַמעריקא).

דער קאָנגרעס איז געשלאָסען געוואָרען.

נאָך נישט געוועהלט די נייע ציוניסטישע לייטונג

באַזעל (יט״א טעלעגראַפיש) אין משך פון אַ גאַנצע נאַכט פון דינסטאָג אויף מיטוואָך איז נאָך אַלץ נישט געקומען צו קיין הסכם אין דער פראַגע וועגען דער נייער לייטונג.

די הויפּט-שוועריגקייטען בעשטעהען אין דעם וואָס מען קאָן נישט געפינען קיין פּאַסענדען פּאָליטישען רעפּרעזענט פאַר לאָנדאָן און די לינקע שטעלען אַרויס פאָדערונגען אויף וואָס די מעהרהייט קאָן נישט מסכים זיין.

זיצונגען פון ראַט פון דער יודישער אַגענץ

שטורמישע אָוואַציעס פאַר פּראָפ. ווייצמאַן

באַזעל 15 (יט״א טעלעגראַפיש) היינט פאַרמיטאָג און נאָכמיטאָג זענען פאָרגעקומען זיצונגען פון ראַט פון דער יודישער אַגענץ.

עס זענען געהאַלטען געוואָרען רעפּעראַטען וועגען פינאַנציעלע אויפגאַבען.

ד״ר גאָלדשלאַג האָט אין זיין רעדע געלויבט ווייצמאַנען. אין זעלבען מאָמענט איז אריין אין זאַל פּראָפ. ווייצמאַן און די פערזאַמעלטע האָבען איהם געמאַכט א שטורמישע אָוואַציע

פראַנצויזיש-ענגלישע קאָנפערענץ

פּאַריז, 51. (ספּ. טעל.) הענדערסאָן איז נעכטען געקומען קיין פּאַריז.
היינט קומט סימסאָן.
די געשעפטען ווערען נוגע זיין גלייכצייטיג דער דייטשער קאַטאַסטראָפע או זדי ענטוואָפנונגען.

די העכערונג פון די הכנסה-שטייער

די פראַגע וועט בעטראַכט ווערען אויף דער נאָהענטסטער סיים-סעסיע

וואַרשאַ, 15. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). צווישען די פיל מיטלען וואָס ווערט פּראָיעקטירט דורך דער רעגירונג בכדי צו בעהערשען די פינאַנץ-סיטואַציע — בעדאַרף די וויכטיגסטע ראָליע אָפּשפּילען דאָס הויבען פון די מלוכה-הכנסות, דורכ׳ן הכנסה-שטייער.

מיט דעם דאָזיגען פּראָיעקט זענען אַרויסגעטראָטען די בעאַמטען-אָרגאַניזאַציעס, נאָכ׳ן מקצר זיין דעם הויפּט-שטאַטישען און קרעסען-צושלאָג.

די רעגירונג בעציהט זיך פּאָזיטיוו צו דער דאָזיגער פּראָפּאָזיציע.

עס איז שוין פערטיג אַן׳ענטשפּרעכענדער געזעץ-פּראָיעקט דורך וועלכען עס ווערען געהעכערט די סכומים פון פערזענליכען הכנסה-שטייער.

דער געזעץ-פּראָיעקט זעהט פאָר אַ ווייטגעהענדע פּראָגרעסיע פונ׳ם שטייער:

אַן׳עהנליכע רעזאָלוציע האָט אויך אָנגענומען די אַרבייטס-גרופּע פון די בעבע-דעפּוטאַטען, פאַר שטעלענדיג זי צום בלאָק-פּרעזידיום אַלס אַ פּאָסטולאַט צו דער רעגירונג מיט דער בקשה וועגען צונויפרופען אַן׳אויסעראָרדענטליכע סיים-סעסיע, כדי צו אָננעהמען דאָס געזעץ.

נאָך לאַנגע שווערע ליידען איז דעם 15-טען יולי 1931 געשטאָרבען אין עלטער פון 52 יאָהר

נ״ע

רוזשא פּערעלמאַן

(געבוירענע סעגאַל)

די לוי׳ קומט פאָר היינט, דאָנערשטאָג, דעם 16-טען יולי ד. י. 3,30 נאָכמ. פון טרויער-הויז שרודמיעסקאַ 46 (נאָווא-צעגעלנ. 12)
וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרוים צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

מאַן, טעכטער, איידים, איינ׳קעל און פאַמיליע

מ׳בעט נישט בעלעגען קיין קאָנדאָלענץ-וויזיטען.

אונזער חשובן פרעזעס ה׳ **אַראָלה פּערעלמאַן** צוליב׳ן טויט פון זיין פרוי

נ״ע רוזשא (געב. סעגאַל)

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.

די פערוואַלטונג
פון דער לאָדזער געזעלשאַפט צו העלפען אָרימע קראַנקע און וועכנערינס
„לינת החולים"

3928

די קאטאסטראפע אין דייטשלאנד

וואס האט אויפגערודערט די גאנצע וועלט

דרעזדען, 15. (ט) דער אקציאנס־קאמיטעט פאר האנדעל און אינדוסטרי ביי דער ווירטשאפטס־פארטיי אין פריישטאט זאקסען האט געשיקט א דעפעשע צום מלוכה־פרעזידענט הינדענבורג.

אין דער דאזיגער דעפעשע ווערט דרינגענד געבעטען, אז צוליב דער קאטאסטראפאלער ווירטשאפטליכער לאגע, זאל תיכף אומגעבילדעט ווערען די מלוכה־רעגירונג לויט די נאציאנאלע און פאבליכע געבויכען פון לאנד, און אז די לייטונג פון דער דייטשער רייכסבאנק זאל איבערגעגעבען ווערען אין בעהאוועגטע הענד.

בערלינער בערזע געשלאסען ביז שבת

בערלין, 15. (ט) די בערלינער בערזע בלייבט געשלאסען ביז שבת — פאר דעוויזען, עפעקטען און מעטאל־האנדעל.

געהויבען דעם דיסקאנטא־זאץ

בערלין, 15. (ט) די רייכסבאנק האט הייגט בעשלאסען פון דעם 16 יולי צו הויבען דעם וועקסעל־דיסקאנטא־זאץ פון 7 אויף 10, און דעם לאמבארד־זא קפון 8 אויף 15.

מ׳שרעפט כל זמן ס׳לאזט זיך

קאטאוויץ 15 (ספ. טעל.) אין קאטאוויץ ווערט נאך ווייטער צוריקגעצויגען דאס מזומן־געלד פון די היגע אפטיילונגען פון די גרויסע בערלינער בע״ק.

אויסניכטערונג פאר צרות

וואס די דייטשע ראדיקאל דעמאקראטישע פארטיי פאדערט פון דער רעגירונג

בערלין, 15 (ספ. טעל.) די פערוואלטונג פון דער ראדיקאל־דעמאקראטישע פארטיי האט א רויסגעגעבען אן׳אויפרוף, אין וועלכען דייטשלאנד ווערט אויפגעפאדערט אפצוזאגען זיך פון בויען ווייטערדיגע פאנצער־שיפען, און פון אנשלוס מיט עסטרייך.

די ראדיקאל־דעמאקראטישע פארטיי ערווארט אז די רעגירונג פון דייטשלאנד וועט אונטערשטיצען די ענטוואפנונגס־פאסטולאטען, און וועט פון איהר זייט שטארק רעדוצירען דעם ביודזשעט פון דער רייכסוועהר.

די רעגירונג איז אויך דעצידירט ארויסצוטרעטען געגען די מאניפעסטאציעס פון די שטאלהעלמער און די היטלער־מאניפעסטאציעס, אדורכפיהרען תיכף א רעפארם פון דער מלוכה.־ווירטשאפט און פיהרען א קאנסעקווענטע קאלאניאל־פאליטיק.

די ביז־איצטיגע ווירטשאפטליכע פאליטיק פון דער רעגירונג איז נישט געווען קיין ריכטיגע. די קרעדיטען קענען בלויז צייטווייליג לינדערען די רעזולטאטען פון די ביז־איצטיגע פעהלערען.

א ממשותדיגע ישועה אויף א לענגערע צייט קאן נאר ברענגען א פרינציפיעלע ענדערונג פון דער ביז־איצטיגער ווירטשאפטליכער און אויסערליכער דייטשער פאליטיק.

די פוילישע בענק אין דאנציג זענען אפען

דאנציג, 15 (טעלעפאניש) דאס צומאכען די קאסע.פענסטערלעך אין די היגע דייטשע און דאנציגער בענק האט געמאכט א שטארקען רושם אין דער שטאט.

די פוילישע בענק אבער ארבייטען מיט דער פעלטער ענערגיע און פיהרען אויס אלע אפעראציעס.

צוגעמאכט אלע בענק אין אונגארן

בודאפעשט, 15 (ספ. טעל.) אין אונגארן זענען אויפ׳ן יסוד פון א רעגירונגס־פעראָרדנונג צוגעמאכט געווארען אלע בענק אויף 3 טאג: אויפ׳ן 14, 15 און 16 טאג ד. ח.

ווידער רענטען־מארקען

די דייטשע בערזעס צוגעמאכט ביז שבת

בערלין, 15. (ספ. טעל.) אין די בערלינער פינאנץ־קרייזען ווערט איצט ארומגערעדט דער נייער פראיעקט פון פערגרעסערען דעם געלד־פערקעהר.

צו דעם צוועק רוקען ארויס געוויסע קרייזען דעם געדאנק פון מאביליזיר׳ען די רענטען־מארקען.

דער דאזיגער צאהלונגס־מיטעל וואס איז ארויסגעצויגען געווארען פונ׳ם פערקעהר, האט זיך בשעתו געשטיצט אויף היפאטעק.־גאראנטיעס, פון דער לאנדווירטשאפט און דער אינדוסטריע.

די רעגירונג האט שוין אנגעהויבען ב... גען מיט פארשטייער פון דער אינדוסטריע און לאנדווירטשאפט, כדי אויסצופארשען די גאראנטיעס פון זייער זייט אום צו לאזען ווידער אין גאנג די רענטען־מארקען.

בערלין, 15. (ספ. טעל.) דער פרייס־שער מיניסטער פאר האנדעל און אינדוסטרי האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג צוצומאכען אלע בערזעס אין פרייסען ביז שבת.

וואהרשיינליך וועלען אלע איבעריגע רעגירונגען פון דייטשלאנד נאכטון דעם ביישפיל.

דער ענין פון ערקלערען דעם אויסערליכען און אינערליכען מאראטאריום איז נאך לעת עתה נישט ערלעדיגט געווארען.

דאס אינערליכע מאראטאריום טרעפט אן אויף א סך געגנער, וועלכע שטעלען פעסט אז עס קאן ברענגען צו דער איינשרימפונג פונ׳ם געלד־פערקעהר.

די געגנער ווידער פונ׳ם אויסערליכען מאראטאריום שטרייכען אונטער דעם פרט, אז דאס אפשטעלען פון די אויסלענדישע צאהלונגען, קאן אונטערברעכען דעם צוטרוי צו דייטשלאנד.

אייניגע צייטונגען זענען היינט איינדערפריה מודיע, אז ס׳זאל האבען עקזיסטירט א מעגליכקייט צו אנהויבען אן׳אינטערנאציאנאלע אקציע לטובת דייטשע קרעדיטען אהן דער בעטייליגונג פון פראנקרייך.

קלאנגען וועגען דימיסיע פון ד״ר לוטער

ד״ר שאכט, אלס קאנדידאט אויפ׳ן אמט פון באנק־פרעזידענט

בערלין, 15. (ספ. טעל.) היינט, ארום האלבע נאכט, האט זיך דא פערשפרייט אן׳אפיציעל־נישט־בעשטעטיגטער קלאנג, דאס דער פרעזידענט פון דער דייטשער רייכסבאנק, ד״ר לוטער האט רעזיגנירט פון זיין אמט.

א פאקט איז, אז דער בעריכט פון ד״ר לוטער וועגען די בעדינגונגען, וואס זענען איהם אוועקגעשטעלט געווארען אין פאריז זענען אין א פולשטענדיגער סתירה מיט די רעלאציעס פונ׳ם אמבאסאדאר פאן־העש:

בעת ד״ר לוטער פערזיכערט אז דער גובערנאטאר פון דער פראנצויזישער באנק, מארע און דער מיניסטער פלאנדען האבען געפאדערט א פאליטישע קאפיטולאציע — אינפארמירט פאן־העש, אז די פראנצויזישע רעגירונג האט בכלל נישט פארמולירט קיין בעשטימטע פאדערונגען, געבענדיג דערבייַ צו פערשטיין, אז ס׳וואלט געוואונשען געוועזען א גערנוויליגע ערקלערונג פון דער דייטשער רעגירונג, וואס וואלט געבראכט צו א פאליטישער אפשטימונג.

מחמת עס האט זיך נישט איינגעגעבען צו בעקומען פון דער פראנצויזישער רעגירונג א בעשטעטיגונג פונ׳ם בעריכט וועגען די פראנצויזישע אונטערהאנדלונגען אין דער פארם, וואס איז פארגעשטעלט געווארען פון לוטער׳ן — הערשט אין דייטשען קאבינעט א שטארקע ענטוישונג בנוגע די אונטערהאנדלונגס - פעהיגקייטען פונ׳ם איצטיגען פרעזידענט פון דער רייכסבאנק.

מצד די בענק ווערט לוטער׳ן פארגעווארפען, אז ער האט זיך נישט בעצייטענס אריענטירט אין דער פאקטישער סיטואציע און האט אוודאי די קרעדיט־אונטערהאנדלונגען געפיהרט צו איילינג.

מ׳ע״ט דעריבער וועגען דעם, אז לוטער וועט רעזיגנירען, און אז אויף זיין ארט האט די גרעסטע שאנסען צו קומען דער געוועזענער באנק־פרעזידענט ד״ר שאכט, וועלכענס קאנדידאטור עס ווערט ארויסגערוקט דורך די אינדוסטרי־קריזען.

הגם ד״ר שאכט איז א מיטשעפער פונ׳ם יאנג פלאן, איז ער איצט אן׳אויסגעשפראכענער געגנער פון רעגולירען די דייטשע חובות, און פראפאגירט אז דייטשלאנד זאל בכלל אויפהערען צו רעאליזירען די ענטשעדיגונגען.

א סך באכצודענקען לאזט דער פאקט, וואס ד״ר שאכט האט זיך בעטייליגט אין די נאכט־בעראטונגען פון קאבינעט, וואס זענען געווידמעט געוועזען דעם פעסטשטעלען פון פראגראם בנוגע דער דעוויזען־ און עמיסיע־פאליטיק פון דער רייכס באנק.

דער דאלאר און די דייטשע מארק

די געבטינע קורסען אין לאדז

(א) נעכטען איז די פאדערונג אויפ׳ן דאלאר געוועזען א שטארקע.

די „באנק פאלסקי" אין ווארשא האט ביז 1 א זייגער פערקויפט דעם דאלאר פון 9.10 ביז 9.15.

אין לאדז איז די טענדענץ געווען אן׳עסוואס שטארקערע, און אין פריוואטען פערקעהר איז דער דאלאר דערגאנגען ביז 9.17.

אינהאבער פון דייטשע מארקען האבען זיך בעמיהט זיי צו אויסטוישען אויף דאלארען אדער זלאטעס, אבער ס׳זענען געווען קנאפ אזעלכע, וואס האבען געוואלט מאכען דעם טויש.

פאר דעוויזען אויף בערלין איז דער אריענטאציע־קורס געווען ביי די פריוואט־בענק 200—198 (פאר 100 מארק).

כשר׳ע געשחטענע עופות אין לאדז.

דער ראבינאט איז מודיע, אז דער קאנפליקט צווישען די שוחטים מיט די גענזלער איז געווארען פערגלייכט, און ס׳פונקציאנירט שוין ווייטער די כשר׳ע שחיטה אין לאדז.

יעדער מוז אבער אכטונג געבען, אז דאס געשחטענער עוף מוז מאבען א באנדעראל אויפ׳ן פיטעל מיט דעם דאטום פון שחט׳ען.

דער ראבינאט.

0968

בעקאנטמאכונג

דער לאדזער יוד. פליישער הורטאווניקעס־פעריין פארזשעטשנא 10, מאכט בעקאנט, אז היינט דאנערשטאג ד. 16 יולי ד. י. 6 אזייגער נאכמ. צום ערשטען טערמין און 8 אוונט צום צווייטען טערמין ביי יעדער צאהל מיטגלידער קומט פאר אין פעראיינס־לאקאל

די אלגעמיינע פערזאמלונג

פון אלע מיטגלידער, — מיט פאלגענדען טאג - ארדנונג

1) ערעפנונג פון דער פערזאמלונג מיט דער אלטער פערוואלטונג, 2) וואהלען פון א פארזיצער מיט 2 אססעסארען 3) וואהלען פון א נייער פערוואלטונג, 4) וואהלען פון א רעוויזיאנס־קאמיטע, 5) פרייע פארשלאגען.

בעמ.: די מיטגלידער וועלכע וועלען נישט עילעדיגען דעם מיטגלידס־בייטראג ביז׳ן 14 ה. ח. פערלירען דאס רעכט אקטיול צו נעמען אין די וואהלען.

די פערוואלטונג

גאסטראלען פון דער ווילנער טרופע

XVI יאר XVI יאר

15־יעריקער יובל־טורנע אנפ. מ. מזאה.

לאדזשער שטאט־טעאטער

מארגען, דאנערשטאג, 16־טן יולי, 9 אוונט

„מאטקע גנב"

פאלקס־שטיק אין 3 אקטן מיט א פראלאג פון שלום אש

מיט א. סאמבערג אלס „מאטקע".

נאענטסטע פרעמיערע: „200,000" (גרויסע געווינס) פון שלום עליכם

רעזשי: י. ראטבוים דעקאר. און קאסטיומען: אנדזשיי פראנאשקא מוזיק: הענעך קאן. לידער־טעקסטן: מ. בראדערזאן.

15־יעריקער יובל = פייערונג – מאנטאג, 20־טן יולי פייערליכע אקאדעמיע אין זאל פון שטאטראט מיטוואך, 22־טן יולי פייערליכע יובל־פארשטעלונג

פארק „העלענאוו"

זונטאג, דעם 19־טען יולי 1931 ווערט איינגעארדענט דורך דעם פעראיין

„תומכי אורחים"

יודישער הילפס־פעראיין „תומכי אורחים" 18 פאמארסקא 18

א גרויסער גארטען־פעסט

מיט אן׳איבערראשענד רייך פראגראם, וואס לאדז האט נאך נישט בעוויזען צו זעהען.

בילעטען צום פרייז פון —.1 זל. און פאר שילער און סינ־דער 50 גר. איז צו בעקומען אין פעראיינס־קאנצעלאריע פאמארסקא 18.

אונטערשטיצט — די אומזיסטע קוך! —

אונטערשטיצט — די אומזיסטע קוך! —

לאדז, 16 יולי 1931

„ווייטער פאלקסבלאט"

לאדז, 16 יולי 1931

א מעשה מיט א „גוטעז ווילעז"

אין דער אלטער אגדה ווערט דערצעהלט,
אז עס זענען דא זיבען הימלען. יעדער האט זיין
נאמען און זיין בעשטימונג. דער זיבעטער הימעל
הייסט „וילן" און ער האט שוין נישט קיין שום
בעשטימונג. פלעגט מיין אלטער רבי זאגען, „ווי-
לען אינו משמש כלום". מיט וועלען מאכט מען
נאך גארנישט, צום ווילען דארף מען נאך עפעס
טון אויך.

עס ווייזט אויס, אז אונזערע אמעריקאנער
ברידער זענען נישט געזאנגען אין חדר און הא-
בען נישט געלערנט ביי מיין רבי'ן. פאר זיי
גילט דער ווילען זעהר פיל. בפרט נאך א גוטער
ווילען. אמת גאר א סך, האבען זיי זיך צוזאמענ-
גענומען מיט עטליכע פאליאקען און געשאפען א
קאמיטעט פון „גוטען ווילען" און האבען אונז אויך
בעהייסען דאס זעלבע טון. אויף דעם אופן האבען
געמיינט אונז צו העלפען מיט א גוטע עצה, אויב
זיי קענען נישט אונז העלפען מיט געלד.

זיינער צייט, ווען די בשורה פון „גוד וויל"
ווי דאס הייסט ביי זיי, איז צו אונז געקומען,
האבען מיר זיך ארויסגעזאגט געגען דעם, מיר הא-
בען אנגעוויזען, אז אונזערע יודען אין אמעריקא
ווייסען נישט, וואס אונז פעהלט. אז קיין גוטע
עצות פעהלען אונז יעדענפאלס נישט, אז מיר הא-
בען גאר נישט נויטיג צו בעווייזען אונזער גוטען
ווילען, אז מיר בעווייזען איהם יעדען טאג, יעדע
שעה, אז בכלל איז די גאנצע שיטה פון וועלען
מאכען כלומרשט שלום ביי אונז, איז פאלש. מיר
האבען זיך קיינמאל נישט געקריגט און מיר פער-
שפארען זיך איבערצובעטען, אז דער קאמף פאר
רעכט איז א היסטארישער פראצעס, וואס מוז דוי-
ערען און אז די פאקטישע עמאנציפאציע קען נישט
קומען פון צפעס א קאמיטעט, וואס וועט פראקלא-
מירען א גוטען ווילען אנשטאט גוטע מעשים.

מיר האבען אזוי געטענהט און האבען געהאל-
טען, אז קיין גוטס וועט דערפון נישט ארויסקומען,
הלואי זאל נאר קיין שלעכץ נישט ארויסקומען. עס
ווייזט זיך ארויס, אז עס איז טאקע ארויסגעקומען
שלעכס.

נאך די געשעהענישען אין זלאטשעוו, האבען
די יודישע מיטגלידער אין דעם קאמיטעט אין ניו-
יארק, פארגעלעגט, אז דער קאמיטעט זאל פראטעס-
טירען געגען די מעשים, וואס זענען פארגעקומען
אין דעם פוילישען קליין שטעדטעל. אזוי ווי די
פוילישע מיטגלידער האבען דעם פארשלאג נישט
אנגענומען, זענען די מיטגלידער די יודישע ארויס-
געטרעטען און דער קאמיטעט איז בטול געווארען.
די יודישע מיטגלידער האבען געמיינט, אז דער
גוטער ווילען, דארף זיין א געגענזייטיגער, אז ביי-
דע צדדים, דארפען זיין גרייט ארויסצואווייזען, ביי
יעדער געלעגענהייט דעם גוטען ווילען, און וואס
קען זיין א בעסערע געלעגענהייט ווי בעת עס קו-
מען פאר אנפאלען אויף איינעם פון די צוויי צדדים?
ווען נאך האט מען א בעסערע געלעגענהייט ארויס
צואווייזען דעם גוטען ווילען ווי איצט? אזוי ווי
דער צווייטער צד האט נישט מסכים געווען, אזוי
ווי ער האט, ווייזט אויס געהאלטען, אז נור יודען
דארפען ווייזען א גוטען ווילען און דעם צווייטען
צד איז דאס נישט מחייב איז דאך די גאנצע מעשה
א טעות און מען איז געגאנגען א היים.

אזוי ווייט איז אלץ נאטירליך און פער-
שטענדליך. פון דאנען און ווייטער הויבט זיך אן
דער נייער קאפיטעל וואס איז צום גרייך נישט
מעהר נאטירליך, כאטש ער איז פערשטענדליך.
קוים איז דער קאמיטעט אין אמעריקא בטול גע-
ווארען, האבען זיך שוין געפונען מענשען ביי אונז
וואס ווייזען ארויס זייער שלעכטען ווילען. מיר
פערשטעהען, אז דאס שאפען „א גוטען ווילען"
און נאכהער איהם מבטל מאכען, איז נישט נאר
פון די פיינע און אנגענעהמע זאכען, בפרט, אז ער
איז געפלאצט טאקע צוליב דעם, וואס א טייל מיט-
גלידער האבען גלייך דעם ערשטען טריט נישט
געוואלט מאכען און האבען נישט געוואלט פער-
אורטיילען א ערשיינונג, וואס יעדער מענש, ווען
אפילו ער געהערט נישט צו קיין קאמיטעט, מוז
עס פעראורטיילען. נאטירליך ווישט מען, אין
אזא פאל, אפ דאס מויל און מען שוויגט, נישט
יעדער קען אבער שווייגען.

דער ערשטער, וואס האט גענומען א ווארט
אין דער פראגע, איז אונזער בעקאנטער אדאלף
נייהויזערט-נאוואטשינסקי. טאקע דער וואס האט גע-
קריגען אויסגעהאקט א אויג פאר זיין גרויס מויל,
ער האט עס איינגעזעהן, אז עס איז גאר א גע-
וואלדיגע חוצפה מצד יודען, נישט מסכים צו זיין
מיט אזא שטעלונג מצד פוילישע מענשען און ער
זאגט צו, ערשט איצט זיך צו נעהמען צו יודען.
מילא די אנפאלען מצד אזעלכע לייט שרע-
קען אונז נישט. מיר ווייסען. אז עס וואלט סיי ווי
געקומען. עס איז היינט זומער, די היץ איז גרויס
פון וואס צו שרייבען איז נישטא, נעמט מען ארויס
פון ארכיוו דעם איידיגען יוד און מען דרעשט
איהם. מען ווייסט, אז יודען און יודישקייט זענען
אייביג אקטועל און אייביג דאנקבאר, איבערהויפט
ווען מען רעדט אויף זיי שלעכטס. מיר פרעגען
נאר, צו וואס האט מען עס איינגעצען געדארפט?
צו וואס שפילען זיך אין גוטען ווילען, ווען עס
פאדערן זיך גוטע מעשים, ווען פון אונזער צד איז
שטענדיג דא גוטער ווילען און די מעשים זענען
נישט אפהענגיג פון אונז.

די אלטע אגדה דערצעהלט פון זיבען הימ-
לען פון וועלכע דער העכסטער הייסט וילן און
דארט געפינט זיך שוין גארנישט. ווילען אינו
משמש כלום, — פלעגט מיין רבי זאגען, מיט ווע-
לען אליין מאכט מען גארנישט. עס ווייזט זיך אבער
ארויס, אז מיין רבי האט א טעות געהאט, דער
ווילען קומט אפט צונויף פאר די, וואס האבען דעם
בייזען ווילען. פאר א מעשה מיט א גוטען ווילען
נעהמען זיי ערשט דרעהען א שטריק און טראכטען
אונז צו שאדען.

ש. י. סטופניצקי

פראפ. וויצמאנ'ס ענטפער

(בריף פון באזעל)

פון מארריס מייער.

מיט דער גרעסטער שפאנונג האט מען גע-
ווארט אויף דער רעדע פון דר. וויצמאן, מיט וועל-
כער ער האט אפגעענטפערט אויף דער גענעראל-
דעבאטע.

די רעדע איז געווען שטאטסמאנשאפטליך אין
העכסטען זין. די רעוויזיאניסטען זענען נישט גע-
ווען אין זאל. זיי האבען בעשלאסען נישט צו הע-
רען וויצמאנ'ען. עס האט דערפאר געהערשט די
גרעסטע שטילקייט, וואס מען קען זיך נאר פאר-
שטעלען. עס איז פשוט נישט געווען ווער עס זאל
אונטערברעכען. אבער מיר שיינט, אז ווען די רע-
וויזיאניסטען זאלען געווען זיין אנוועזענד וואלט
אויך געהערשט שטילקייט און רוהיגקייט, ווייל דר.
וויצמאן האט פשוט און איינפאך נישט געגעבען
קיין געלעגענהייט צו אינטערברעכונגען. ער איז
געווען אזוי זאכליך, אזוי קארעקט, דאס קיינער
האט נישט נעקענט האבען א גרונד געגען איהם
אויסצוברעכען. ער האט בלויז געהאט איין פאלע-
מישען אויסדרוק, אז געוויסע בעהויפטונגען פון
זשאבאטינסקי'ן שטייגען אריבער אפילו די פאנטא-
זיע פון די רעוויזיאניסטען. דאס איז געווען כמעט
די איינציגע פאלעמישע פראזע אין דער גאנ-
צער רעדע.

צוליב דעם, וואס דר. וויצמאן האט זיך גע-
האלטען אזוי קארעקט, און האט זיך נישט געלאזט
אריינשלעפען אין דעם זומפ פון פאלעמיק און אין
שפילערייען מיט ווערטער אין פראזען. האט ער
נאך מעהר בולט געמאכט, וויאס פאר א גרויסער
שטאטסמאן ער איז, און דאס האט געגעבען זיין
רעדע נאך א גרעסערע בעדייטונג.

עס קענען גארנישט זיין קיין צוויי מיינונגען
וועגען דעם. דאס ווען דר. וויצמאן וואלט געהאל-
טען די דאזיגע צווייטע רעדע זיינע פאר דעם אינ-
טערוויו, און ווען ער זאל דעם אינטערוויו גארנישט
געווען געבען, דאן וואלט ער זיכער געהאט א מא-
יאריטעט און ער וואלט געבליבען דער פיהרער פון
דער בעוועגונג. אבער דער „אומגליקליכער אינטער-
וויו", ווי מען בעצייכענט איהם, האט געלאזט אזא
שווערען איינדרוק, דאס אפילו די גלענצענדע
שטאטסמאנשאפטליכע רעדע, מיט וועלכער דר.
וויצמאן האט געענטפערט אויף דער גענעראל-דע-
באטע, האט דעם דאזיגען איינדרוק נישט געקענט
אינגאנצען אפשאפען.

ס'איז אפילו דא א צד, וואס דענקט, און צו
דעם צד בעלאנג איך אויך, אז מען האט צופיל
איבערגעטריבען, הן וועגן דער פארם און הן אי-
בער דעם אינהאלט פון אינטערוויו. איך האלט זא-
גאר, אז פאר דער צוקונפט קען פון דעם אינטער-
וויו ארויסקומען א טובה אנשטאט א רעה פאר דער
יודישער נאציאנאלער היים און אט ווי אזוי:

דער פראצעס פון בויען די יודישע נאציא-
נאלע היים איז דאך א זעהר לאנגזאמער. ווער
ווייסט וויפיל צייט ס'וועט נעהמען ביז דער ציל
פון יודישען פאלק וועט דערגרייכט ווערען. און
ווען מען זאל אננעהמען, אז צו שאפען א יודישע
מעהרהייט אין פאלעסטינא איז דער ציל פון דער
נאציאנאלער היים, און ווען מען זאל דעם ציל חס
ושלום נישט קענען דערגרייכען אפילו נאך א לאנ-
גע רייהע פון יאהרען – ווען דאס זאל געשעהן קען
דאך מעגליך זיין, אז עס זאל א מאל קומען א ניי-
ער לארד פאספילד און זאל זאגען: „מען האט אייך
געגעבען גענוג צייט אייער נאציאנאלע היים, וואס
איהר זאגט, אז ס'מיינט א יודישע מעהרהייט, צו
שאפען. און אזוי ווי איהר האט עס נישט געקענט
אויספיהרען זענען מיר (די מאנדאטארען-מאכט) פריי
דעם מאנדאט צו ענדערן און ארויסצונעהמען פון
איהם די בעשלוסען וועגען דער יודישער נאציא-
נאלער היים, וואס איהר קענט נישט פערווירקלי-
כען". אזוי וואלט געקאנט א שונא פון ציון זאגען.
אבער אזוי ווי דר. וויצמאן האט געשטעלט די דא-
זיגע פראגע גראד אין זיין „אומגליקליכען אינטער-
וויו", מאכט עס אוממעגליך פאר וועלכען ס'איז
קומענדיגען „לארד פאספילד" צו קענען בענוצען
אזא ארגומענט.

ד"ר וויצמאן האט אין זיין אינטערוויו
פעסטגעשטעלט, אז די יודישע נאציאנאלע היים
איז בערעכטיגט צו איהר עגזיסטענץ אונגעאכטעט,
וואס עס וועט, ווען עס איז, זיין די צאהל פון די
יודען אין דעם לאנד און זייער פערהעלטניסמעסיגע
פראפארציע צו די אראבער. אונטער אלע בעדינ-
גונגען מוזען די יודען אין פאלעסטינא, אפילו ווען
זיי זענען אין א מינדערהייט, האבען זעלבסטבע-
שטימונגס-רעכט, און זיי מוזען זיין גלייך פער-
טראטען אין אלע געזעצגעבענדע ארגאנען, וואס
וועלען אין לאנד געשאפען ווערען. אט דאס דאזי-
גע גלייכע רעכט אונטער אלע בעדינגונגען, וואס
ווערט אנגערופען „פאריטעט" איז דער יסוד פון
דער זעהר קלוגער, ווייטזיכטיגער שטאאטסמאנ-
שאפטליכער פאליטיק, וואס ד"ר וויצמאן האט
ערקלעהרט אין זיין אינטערוויו.

עס איז נאך וויכטיג צוצוגעבען, דאס וועה-
רענד די אראבער קענען אויפהויבען די גרעסטע
געשרייען, ליארמען, פראטעסטען, הפצעס, און
ווער ווייסט וואס נאך פאר א מיטלען, געגען דער
פאדערונג פאר א יודישער מעהרהייט; קענען זיי
אבער נישט זאגען קיין ווארט געגען פאריטעט,
ווייל די מוסולמאנער פון אינדיען, וועלכע זענען
אויך דארט א מינדערהייט פאדערען פאריטעט
מיט די הינדוסען, וועלכע זענען א מעהרהייט.
דאס מיינט פשוט און איינפאך, אז ד"ר וויצמאן
פאדערט פאר די יודען אין פאלעסטינא דאס וואס
די מוסולמענער פאדערען פאר זיך אין אינדיען.

ווי ס'איז צו זעהן פון דעם וואס ס'ווערט
דא געזאגט איז דער אינטערוויו גאר נישט אזא
„אומגליקליכער" און אונטער געוויסע בעדינגונגען
קען ער גאר זיין א גליק. עס בלייבט אבער אלץ
די פראגע צי ס'איז געווען טאקטיש פון ד"ר וויצ-
מאן, ארויסצוקומען מיט אט דער ערקלערונג
איצט, בעת עס קומט פאר אזא צורודערטער קאנ-
גרעס און ער זאל דעם קאנגרעס נאך מעהר
צורודערען?

עס איז אבער אויך דא די מיינונג — און
דאס איז מיין מיינונג, — אז ד"ר וויצמאן שאקעלט
איטליכען אויס פון ארבעל. ער האט מעהר שכל
ווי פיל פון די אנדערע פיהרער צוזאמענגענומען,
און ער האט נישט געגעבען דעם אינטערוויו אזוי
גלאט אין דער וועלט אריין. עס איז גאנץ מעגליך
אז ער האט מיט דעם אינטערוויו אפשר פערפאלגט
דעם ציעל צו ברענגען קלארקייט אין דער פרא-
גע בנוגע דער פאדערונג פון א מעהרהייט, וואס
איז די הויפט-פאדערונג פון די רעוויזיאניסטען,
און אויך צו מאכען אוממעגליך א קאאליציע מיט
רעוויזיאניסטען. און עס איז דאך קלאהר, דאס
אויב די פאדערונג פאר א מעהרהייט ווערט נישט
ארויסגעשטעלט, און אויב א קאאליציע מיט רעוויז-
יאניסטען איז אוממעגליך, דאן נעהמט מען נישט
בלויז אן ד"ר וויצמאנ'ס פאליטיק נאר ס'בלייבט
אויך ווידער אפען דער וועג פאר ד"ר וויצמאנ'ס
פיהרערשאפט.

אט די מיינונג מיינע איז גאר א היפאטעזע.
איך האב נישט קיין בעווייזען, אז דאס איז טאקע
געווען דער ציעל פון ד"ר וויצמאנ'ס אינטערוויו.
ער האט זיך פאר מיר נישט מתודה געווען.

שפיאנאזש-אפערעס פון קריגס-צייט

די געהיימנישפולע מוים-פאלעז אין וואטיקאן

אין איינעם פון די פראנצויזישע בלעטער ווערט
ווידער בעריהרט די פראגע וועגען דער מאכט און
ווירקונג פון די שפיאנאזש - ארגאניזאציעס אין
דער צייט פון קריג. עס ווערען איבערגעגעבען א
רייהע נייע פאקטען און צ. א. די טויט-פאלען וואס
זענען פארגעקומען אין וואטיקאן אין אנהויב פון
קריג און וועלכע זענען ביז צום היינטיגען טאג
איינגעהילט אין א שלייער פון געהיימניש.

עטליכע טעג נאך דער קריגס-ערקלערונג, דעם
19-טען אויגוסט 1914 איז ביי זעהר געהיימניש-
פולע אומשטענדען געשטארבען דער פויבסט פיוס
דער ניינטער. דער וואטיקאן האט צו יענער צייט
געפיהרט זעהר א קאמפליצירטע דיפלאמאטישע
שפיל, וועלכע האט נישט בעפרידיגט נישט די
דייטשע, נישט די עסטרייכישע רעגירונג. דער
פויבסט פיוס האט זיך בעמיהט מיט אלע מעגליכ-
קייטען צו בעפרייען פון דער דייטשער ווירקונג.
דער קארדינאל מערי דע וואל, וועלכער האט זיך
געהאלטען ביי דער דייטשער אריענטאציע, איז
בעזייטיגט געווארען. דער הויפט-בעל-יועץ פון
פויבסט איז געווארען דער קארדינאל ראמפאלא,
דער זעלבער ראמפאלא, וועלכען דער פויבסט לעא
דער דרייצעהנטער האט פאר זיין טויט איבערגע-
געבען א קעסטעל מיט זעהר וויכטיגע דאקומענ-
טען און מיט זיין צוואה. אין די דאקומענטען איז
איה גענוי פערשריבען דאס געשפרעך, וואס דער
פויבסט האט געהאט מיט קייזער ווילהעלמען און
וואס האט געזאלט פערעפענטליכט ווערען אין פאל
פון א קריגס-ערקלערונג.

דער קארדינאל ראמפאלא, וועלכער איז גע-
ווען בעקאנט אלס זעהר א געזונטער מאן, איז
פלוצים געשטארבען פון א הארץ-שלאג אויף די
הענד פון זיינע שונאים. קיין דאקטאר האט מען
נישט בעוויזען צו רופען, קיין סעקציע פון קער-
פער האט מען נישט געמאכט. אבער אין טאג פון
זיין טויט איז פערשוואונדען געווארען דאס קעסטעל
מיט די געהיימע דאקומענטען פון פויבסט לעא
דעם דרייצעהנטען, דאס קעסטעל האט מען טאקע
מעהר נישט געפונען.

עס איז אויסגעבראכען דער קריג. דער פויבסט
בעשליסט עפיס צו טון. ער וויל שרייבען צו
פראנץ יאזעפ'ן. ער רופט ארויס פון פאריז זיין
געזאנדטען, דעם קארדינאל פערראטא, וועלכער
איז בעקאנט אלס פיינד פון פראנקרייך. פערראטא
איז געקומען און איז באלד אויפגענומען געווארען
דורך דעם פויבסט. אבער אין דעמזעלבען אוונט
איז דעם פויבסט נישט גוט געווארען און אין
דריי טאג ארום איז ער געשטארבען. ארום דעם
פויבסט האט זיך אין די טעג צומייסטענס בעשעפ-
טיגט דער געוועזענער אפיציר פון דער דייטשער
ארמעע פאן גערלאך.

אלס נאכפאלגער פון פיוס'ן איז געוועהלט
געווארען בענעדיקט דער פופצענטער, אנ'ענט-
שידענער אנהענגער פון דער דייטשער אריענטאציע.
עס זענען פאריבער עטליכע טעג און עס איז גע-
קומען די רייה אויף דעם קארדינאל פערראטא,
אין וועמענס הענד עס זענען געווען קאנצענטרירט
אלע געשעפטען און סודות פון וואטיקאן. איינ-
מאל בעת'ן פרישטיק האט זיך פערראטא דער-
פילט שלעכט און אינגיכען איז ער געשטארבען
בלויז פון אנ'אנפאל פון אפענדיציט, הגם די
רוימישע כירורגען האבען אפילו נישט געפרובט
איהם צו מאכען אנ'אפעראציע. איך דער צוקער-
פושקע, וואס איז געשטאנען אויפ'ן טיש פון קאר-
דינאל, האט מען געפונען צומאלען גלאז...

אנטיסעמיטיזם אין קאנאדא

טאראנטא. (יט"א) א גרויסער אנטיסע-
מיטישער פלאקאט, וואס איז ארויסגעהאנגען גע-
ווארען אין טאראנטא און וואס טראגט די אויפ-
שריפט בלויז פאר קריסטען", האט ארויסגערופען
א הייסע דעבאטע אויף דער זיצונג פון דער שטאט-
פערוואלטונג אין טאראנטא. די יודישע ראטמענער
האבען פראטעסטירט געגען דעם, וואס די שטאט-
פערוואלטונג דערלאזט, אז אנטיסעמיטישע פלא-
קאטען זאלען ארויסגעהאנגען ווערען אין טאראנטא
די רעזאלוציע פון די יודישע ראטמענער, אז די
שטאט-פערוואלטונג זאל פערבאטען דעם אנטיסע-
מיטישען פלאקאט איז איינשטימיג אנגענומען גע-
ווארען און דער פלאקאט איז בעזייטיגט געווארען.

דריי חדשים תפיסה פאר א היטלעריסט

בערלין. (יט"א) דאס קעלנער געריכט האט
פערמשפט אויף דריי חדשים תפיסה דעם 24-יעה-
ריגען נאציאנאל-סאציאליסט פאן שיראך פאר א
רויסרופען אנ'אנטיסעמיטישע אויסשרייאונגען אויפ'ן
קעלנער אוניווערזיטעט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאָנערשטאַג 16 כ' מנחם אב תרצ"א

יולי
זון-אויפגאַנג 3.32
זון-אונטערגאַנג 7.50

פון האנדעלס-געריכט

אין דעצעמבער 1928 האָט דאָס געריכט ערקלערט באַנקראָט דער פירמע קאָהן אין הערצבערג נאַוראָט 33.

דער בילאַנס פון דער פירמע האָט זיך געשלאָסען מיט דער סומע 206,910 זל. אין מאַי ה.י. איז פאָרגעקומען א פערזאַמלונג פון קרעדיטאָרען, און עס איז פאָרגעלעגט געוואָרען אַנ'אויסגלייך אויף 15 פראָצענט אויסצוצאָהלען אין דריי ראַטעס.

די פערזאַמלונג איז דאַן אָפּגעלעגט געוואָרען אויף דעם 13 יוני ה. י. און אין זעלבען טאָג איז בעשלאָסען געוואָרען דער אָפּמאַך.

אויף דער נעכטיגער סעסיע האָט דאָס האַנדעלס-געריכט בעשטעטיגט דעם אָפּמאַך און צוריקגעגעבען דער פירמע דעם סוחרישען כבוד.

*

דעם 22 יולי 1930 האָט דאָס געריכט דער פירמע טהילע אנשל געגעבען אַ פערלענגערונג פון די צאָהלונגען אויף 3 חדשים.

נעכטען האָט דאָס האַנדעלס-געריכט אָפּגעוואָרפען דעם פאָרשלאַג פון דער קרעדיטאָרקע ראָזא עפשטיין צו ליקווידירען דאָס פערלענגערן די צאָהלונגען פאַר דער פירמע, ווייל עס איז נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען קיין שום פערנאַכלעסיגונג פון געריכטס-אויפזיכט און אז די פרוי עפשטיין שטייט אויף דער היפּאָטעק פון דער פאַבריק.

געקומען קיין לאדז פערשפרייטען פאלש געלד

און איז דא ארעסטירט געווארען

(2) א פּאָליציאַנט האָט בעמערקט אויף דער קאַלישער בּאַהן-סטאַציע ווי אַ געוויסער פערשוין עסט עפּעל ביים בופעט און בעצאָהלט מיט פאַלש געלד. דער פּאָליציאַנט האָט שוין דעם חברה-מאַן נישט אָפּגעלאָזען פון אויג און איהם שטאַרק אָבסערווירט.

נאָכ'ן עפּעסען איז יענער צוגעגאַנגען צו דער קאַסע אויסקויפען אַ בילעט. בעצאָהלענדיג פאַר'ן בילעט, האָט דער קאַסירער בעמערקט אז דאָס געלד איז פאַלש און פערלאַנגט פון יענעם ריכטיג געלד. דאָס אַלץ האָט בעמערקט דער פּאָליציאַנט, וועלכער האָט באַלד ארעסטירט דעם פערשוין.

ביי דער אויספאָרשונג האָט זיך ארויסגעשטעלט אז דער ארעסטירטער איז דער איינוואוינער פון סטזשעמיעשטשיץ, שמחה קאַראַל. ביי דער רעוויזיע האָט מען ביי איהם געפונען עטליכע פאַלשע 5 זל. שטיק. די פּאָליציי איז אין דער מיינונג, אז צוזאַמען מיט קאַראַלס ארעסט וועט געלונגען צו ארעסטירען אויך די גאַנצע שייקע, וועלכע פערנעמט זיך לעצטענס מיט פערשפרייטען ביי אונז אין שטאָט פאַלש געלד.

די ווייטערדיגע אויספאָרשונג איז אין גאַנג.

—=:)X(:=—

קעניג פון די ציגיינער ווערט בעשולדיגט אין א שווינדעל

מאסען ציגיינער נעכטען געקומען צום פראצעס פון זייער קעניג

(א) אין שטאָט-געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען קעניג פון די ציגיינער וואַסילי קוויעק, וועלכער ווערט אָנגעקלאָגט דורך זיין אונטערטאַן וואָלאַך, אַז ער, דער קעניג, האָט ביי איהם אויסגעשווינדעלט 300 זל.

וואָלאַך האָט געהאַט איינצוצאָהלען אין געריכט 300 זל. אַלס קויציע פאַר זיך, פאַר עפּיס אַ פערברעכען. אין געריכטס-בנין האָט וו. געטראָפען דעם קעניג און איהם איבערגעגעבען די 300 זל. כדי ער, דער קעניג, זאָל איינצאָהלען די קויציע פאַר זיין אונטערטאַן. דער קעניג איז אָבער געווען אַזוי „ליבענסווירדיג", אַז ער האָט מיט וואָלאַכ'ס סומע ערלעדיגט פאַר זיך אַנ'ענין אין געריכט און וואָלאַך אַליין איז געבליבען אָהן איינגעצאָהלטע קויציע.

אַזוי דערצעהלט וואָלאַך און ער האָט צוליב דעם איינגעקלאָגט זיין קעניג אין געריכט.

דער פּראָצעס איז אָבער אָפּגעלעגט געוואָרען ווייל דער בעשולדיגטער שטעלט צו נייע עדות.

צום פּראָצעס זענען געקומען מאַסען ציגיינער פון אַלע קאַנטען פון לאַנד בייצוואוינען דעם פּראָצעס געגען זייער קעניג.

געכאפט גנבים עטליכע חדשים נאך דער גנבה

דורך א צופאל דערקאנט אין דער געריכטס-געביידע געגנבעטע אנצוגען

(2) מיט עטליכע חדשים צוריק האָט מען אויסגעפיהרט אַ גנבה אין דעם קאָנפעקציע־געשעפט פון ש. מאַסע, פּיעטרקאָווער 33. מען האָט אַרויס־געגנבעט 40 גוטע אַנצוגען, מאַסע האָט דאַ זחושד געווען אין דער גנבה די זיהן פון אַרטיגען סטרוזש קאַטשאַרא און האָט אויך וועגען דעם מודיע געווען דער פּאָליציי. צוליב דעם אָבער, וואָס בעת דער רעוויזיע ביי קאַטשאַראַן האָט מען גאָר נישט געפונען פון דער גנבה, זענען די זיהן בעפרייט געוואָרען און עס איז דאַן געפאַלען אַ חשד אויף מאַסען אַז ער סימולירט די גנבה, ווייל ער האָט זיך דאַן געפונען אין צאָהלונגס־שוועריגקייטען.

מאַכט זיך אָבער אַ מעשה, אַז איצט נאָך עטליכע חדשים, זענען די גנבים געכאַפּט געוואָרען, דורך אַ צופאַל.

דער זעלבער סוחר מאַסע איז נעכטען געווען אין קרייז־געריכט און בעמערקט ווי די דערמאָנטע זיהן פון סטרוזש טראָגען עלעגאַנטע אַנציגער, וואָס שטאַמען פון דער גנבה, וואָס איז ביי איהם אויסגעפיהרט געוואָרען מיט עטליכע חדשים צוריק. נישט טראַכטענדיג קיין סך האָט מ. געלאָזען אַרעסטירען די ביידע פערשוינען, וועלכע האָבען געפּרובט צו ענטלויפען, נאָר מען האָט זיי פערהאַלטען ביים אויסגאַנג פון געריכטס־געביידע.

די אַרעסטירטע האָבען זיך טאַקי אַרויס־געשטעלט אַלס די ברידער סטעפאַן און זיגמונד קאַטשאַרא, זיהן פון סטרוזש, פּיעטרקאָווער 33, סטעפאַן וואוינט אויף דרעוונאָווסקאַ 9 און זיגמונד ביים פאָטער אויף פּיעטרקאָווער 33.

ביידע זענען שוין עטליכע מאָל געווען בעשטראָפט פאַר פערשידענע פערברעכענס, בעת דער רעוויזיע אין די וואוינונגען פון די אַרעסטירטע האָט מען געפונען עטליכע צעהנדליג מענער־גאַר־דעראָבען.

די אַרעסטירטע האָט מען איבערגעגעבען אין רשות פון אויספאָרשונגס־ריכטער.

היינט און פאלג. טעג!
דער געניאַלער קאָמיקער פון עקראַן
Buster KEATON
אין זיין בעסטער קלאַנג-
זינגענדער קרעאַציע אַלס
אימפרעסאריא
טויזענט און איין פּאַסירונג, שטענ-
דיג טרויעריגע מענש, וועלכער
דערפרעהט אַלעמען ביז טרעהרען.
אין די איבריגע ראָלען: Anita Page
Robert Montgomery.
אויסער'ן פּראָגראַם: די פּרעכטיגע קאָ-
מעדיע א.נ. „ים־העדן" מיט די בער.
קאָמיקער LAUREL i HARDY
אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 5 אָבענדס
שבת, זונטאָג און יום-טוב 2.30 בייטאָג
פאַפּולערע פּרייזען.
דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט.

א מארד צוליב א ברונעז

(א) אין דאָרף יאַנאָוויצע פירט זיך שוין פון לאַנג א מחלוקה צווישען די שכנים אורבאַנסקי און אדאַמטשיק צוליב אַ ברונען.

נעכטען האָבען זיך ביידע שכנים צוזאַמענגעטראָפען און עס איז צווישען זיי ענטשטאַנען אַ געשלעג, אין רעזולטאַט האָט אורבאַניאַק דערהרגעט אויף טויט אַ דאַמטשיקען מיט אַ האַמער.

דעם מערדער האָט מען אַרעסטירט.

א קינד אונטער אנ'אויטא

(2) די 5-יעהריגע חנה גרינבערג, ראָקאָטשינער 87, איז אין גאַס אַרונטערגעפאַלען אונטער אַנ'אויטאָ, צום גליק האָט דער שאָפער נאָך בעוויזען אָפּצושטעלען דעם מאָטאָר און דאָס קינד איז אָפּגעראַמט געוואָרען.

אז דער גנב איז געשיקטער ווי דער סוחר

(2) דער סוחר מאיר גאָלדהאַלץ, נאַרוטאָוויטש 31, האָט געבראַכט צו דער אויטאָבוס-סטאַציע אַ פּאַרטיע סחורות אויף צו טראַנספּאָרטירען קיין פּיעטרקאָוו. ג. האָט די סחורות געבראַכט אויף אַ דראָשקע און בעת ער איז אויף אַ מאָמענט אַוועק אויסדינגען די טראַנספּאָרט-קאָסטען, האָט אַנ'אונבעקאַנטער גנב זיך מקדים געווען און אָראָפּגענומען די סחורות פון דער דראָשקע.

פּאָליציי זוכט דעם גנב.

געלונגענער עקספערימענט

אין יודישען טעאטער „פילהארמאניע"

כדי צו פּאָפּולאַריזירען די פאָרשטעלונגען, אַרטיסטען און פּיעסען, האָט די דירעקציע פון „פילהאַרמאָניע" דעם פערגאַנגענעם דאָנערשטאַג איינגעאָרדנעט אַ כמעט-אומזיסטע פאָרשטעלונג: אַלע בילעטען אין פּאַרטער זענען געווען צו 1 זל. און באַלקאָן צו 50 גר.

די פאָרשטעלונג האָט געהאַט אַנ'אויסערגעוועהנליכען ערפאָלג. א צייט פאַר'ן אָנהויב איז דער זאַל געווען געפּאַקט.

צוליב דעם ווערט היינט געגעבען צום צווייטען מאָל אַ כמעט-אומזיסטע פאָרשטעלונג.

ס'ווערט געגעבען „אויס'ן וועג קיין בוענאָס-איירעס.

פאבאר פון אגערס

דער לאָדזער וואָיעוואָדא האָט פּעראָרדענט אַנ'איבערזיכט פון אָגערס – 3-יעהריגע און עלטערע, ווי אויך פון יענע, וואָס וועלען אין דעם בעפרוכפערונגס יאָהר 1932 ווערען 3 יאָהר אַלט.

די איבערזיכט פון די אָגערס וועט פּאָרקומען דעם 18 יולי, 8 אינדערפריה אויף האַלערס פּלאַץ – פאַר די פערד פון 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט, און דעם 20 יולי – פערד פון 8, 9, 10, 11, 12, 13 און 14 קאָמיסאַריאַטען.

דער אינהאַבער פון אָגער מוז האָבען מיט זיך אַלע דאָקומענטען, וואָס זענען נוגע דעם אָגער (אַז איהם מיינט מען, א שטאַם-שיין, א פריהערדיגען אנערקענונגס-שיין א.א.וו.)

ארעסטירט א לאנג געזוכטען גנב

(2) אין זיידען-געשעפט, נאָוואָמיעסקאַ 26 האָט מען נעכטען פערהאַלטען דעם לאַנג-געזוכטען גנב גרשון שפּילבערג, איינוואוינער פון בוסק, וועלכער איז געקומען קיין לאָדז אויף „גאַסטראָלן" אַלס „ספּעציאַליסט" צו בעגנב'ענען, אין מיטען העלען טאָג, געשעפטען. שפּילבערג'ן האָט מען אַרעסטירט אין מאָמענט, ווען ער האָט געהאַט צוגע'גנב'עט אַ שטיק זיידען-סחורה פון דערמאָנטען געשעפט.

בע'גנב'עט אין טראמוואי

(2) ביי לייזער סופּראָווסקי, פּילסודסקי 37 האָט מען אַרויסגע'גנב'עט א פּאָרטפעל בעת ער איז געפאָהרען אין טראַמוואַי אויף פּאָמאָרסקע-גאַס.

ארויסגע'גנב'עט ציהרונג

(2) פון אהרן גלאַזמאַנס וואוינונג האָט מען אַרויסגע'גנב'עט ציהרונג אויף א גרויסע סומע געלד. ג. איז נישט געווען אין דער היים.

א מסירה אויף א הויז-בעזיצער

אז ער האט מאנס געווען אנ'11 יעהריג מיידעל

(2) די איינוואוינערין פון 28. קאָנ. שיסער פּולק 40, עמיליא קראַיעווסקאַ, האָט געמאָלדען אין 7. פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט, אַז דער הויז בעזיצער ערשניידער האָט מאַנס געווען איהר 11-יאָהריג מיידעלע.

פּאָליציי פיהרט אַנ'אויספאָרשונג.

נישט פערלענגערט דעם צאלונגס-טערמין

פון דער צווייטער ראטע פון אומזאץ-שטייער

(א) נעכטען האָט זיך פערענדיגט דער טערמין פון צאָהלען די צווייטע ראַטע פון אינדוסטרי-שטייער פון אומזאַץ.

ווי מען גיט איבער פון שטייער-אַמט ווערט דער טערמין נישט פערלענגערט.

שטרענגע שטראפען פאר פערקויפען מילך געמישט מיט וואסער

(א) אַ געוויסער דאַשפּיאַל האָט געמאָלדען דער פּאָליציי אַז דער מילך-הענדלער יוזעף בורשטינסקי, אין דאָרף מאַטין, מישט די מילך מיט וואַסער. די עקספּערטיזע האָט אַרויסגעוויזען, אַז די מעלדונג איז אַ ריכטיגע. אַ חוץ דעם האָט באַרשטינסקי, אין געגענוואַרט פון קאָנטראָלער, אַרויס־געגאָסען 30 ליטער מילך, ווייל ער האָט מורא געהאַט פאַר דער קאָנטראָלע.

נעכטען איז פאָרגעקומען זיין פּראָצעס און ער איז פערמשפט געוואָרען אויף 1 חודש אַרעסט און איז באַלד אַרעסטירט געוואָרען אין געריכט.

(א) דאָס שטאָטישע געריכט האָט אויך בעשטראָפט פאַר מישען מילך מיט וואַסער די מילך־הענדלעריננעס אַנאַ ביאַק — 1 חודש אַרעסט סט. קאַטשאַק — 1 חודש אַרעסט, ביידע זענען אויך באַלד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין תפיסה.

ווייטער זענען בעשטראָפט געוואָרען פאַר'ן זעלבען חטא: אַנטאָני קליפּיאַק, — 1 חודש אַרעסט, וואַלענטי ראַשאַק — 2 וואָכען אַרעסט, אַנטאָני ביגאַס — 1 וואָך אַרעסט.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6,
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אַלע פּלוצימדיגע פאַרפאַלען צו יעדער צייט בייטאָג און ביינאַכט ווי אויך אין אַלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

„ווידזעווער מאַנופאַקטור" אָנגעהויבן טיילווייז אַרבייטן

(א) נעכטען האָט די „ווידזעווער מאַנופאַקטור" אָנגעהויבן טיילווייז צו אַרבייטן.
אין משך פון נעכטיגען טאָג זענען צוריק צוגעשטעלט צו דער אַרבייט 2000 אַרבייטער. יע-דען טאָג וועלען געלאָזען ווערען אין בעטריב נייע אָפטיילונגען אַזוי, אַז אין דער קומענדיגער וואָך וועט שוין די גאַנצע פאַבריק זיין אין פולען בע-טריב.

פון האַנדווערקער-אינסטיטוט

פערענדיגט דעם קורס פון מענער-צושניידעריי אין לאָסק

דעם 12 ד. ח. איז אין לאָקאַל פון דער פאָלקס-שולע אין לאָסק פאָרגעקומען די פערענדי-גונג פון דעם קורס פון מענער-צושניידעריי.
אויף דער פייערליכקייט האָבען גערעדט דער לאָסקער פרעזידענט ה' בושעזשינסקי, דער ניידער-מייסטער י. אַלעקסאַנדראָוויטש און מצד די יודען, דער מייסטער ה. פיערניקאַזש.
בעשייניגונגען האָבען בעקומען: אַנטאַני ביעלעצקי, יוזעף ביעגאַנסקי, שלמה טענענבוים, טוביה רובין, אַנדזשעי קוביק, אַדאָלף מאַרקס, באָלעסלאַוו בוטשינסקי, סטאַניסלאַוו שטשעפּאַניאַק, זיגמונט פּאַווליקיעוויטש, פראַנציששעק קאַלעטאַ, יוזעף אַלעקסאַנדראָוויטש, זיגמונט וואָלקאָוויטש גאָלדבערג, פוקאַטש, ליביטש און מאַנעלאַ.
אַרבייטענדיג צוזאַמען אויף די קורסען האָבען זיך די קריסטליכע און יודישע תּלמידים זעהר גוט צוזאַמענגעלעבט, און זיך געגענזייטיג געהאָלפען אין דער לערנע.
בקרוב זאָל אין לאָסק אויך געעפענט ווערען אַ קורס פון דאַמען-צושניידעריי און פאַר האַנדעלס-וויסענשאַפט.

אויפמערקזאַם באַרמהערציגע מענשען

אַ הילף-רוף פון אַן אומגליקליכער יודישער פאַמיליע

איך אַלס פערצווייפעלטער פאָטער, פון דער פאַמיליע מיינע, וועלכע בעשטייט פון 5 פערזאָן: איך מיין פרוי און 3 קליינע קינדער. דער עלטע-רער יונגעל 10 יאָהר אַלט געפינען זיך אין דער גרויסער שטאָט לאָדז, 4 מאָנאַטען צייט אָהן אַ דאַך איבערן קאָפּ און מיר גייען פשוט אויס פאַר הונ-גער. מיר זענען אַליין געקומען פון דער שטאָט וו. וואו מיר זענען געבוירען און חתונה געהאַט. מיין פרוי האָט געהאַט אַ גאַלאַנטעריע-געוועלב און איך האָב געהאַט אַ פיינעם פּאָסטען, געהאַט אַ פיינעם נאָמען די עלטערע 2 קינדער האָבען זיך געלערנט קורץ אין פערלויף פון איין יאָהר צייט, זענען מיר אַזוי רואינירט געוואָרען, איך בין קראַנק געוואָרען מיר האָבען אונזער געוועלב פערלוירען, מיין פּאָס-טען האָב איך פערלוירען און דערצו האָט מען מיר עקסמיטירט פון דער דירה, מיר האָבען געליטען הונגער און קעלט דעם לעצטען ווינטער, ענדליך האָב איך בעשלאָסען מיט מיין פרוי אַרויסצופאָהרן אין איין אַנדער שטאָט, קיין גרויס געלד האָבען מיר נישט געהאַט פשוט צוזאַגען עטליכע צעהנד-ליג זלאָטיס, מיר זענען געקומען אין דער שטאָט לאָדז, האָבען מיר זייט צוויי וואָכען צייט געפּאַ-טערט די פאַר גראָשען. דאַן האָבען מיר גענומען ערשט הונגערן, געשלאָפען דאָ אַ נאַכט די אַנדערע נאַכט ווידער אַנדערשוואו. זיך געוואַלגערט ביז מיר האָבען נעקריגען ביי איין אָרימע פאַמיליע צו נעכ-טיגען זאַלבע 5 פערזאָן פאַר איין זל. אַ נאַכט, ערשט זענען מיר שולדיג פאַר 60 נעכט 60 זלאָטיס זיי האָבען פערהאַלטען אונזערע זאַכען און לאָזען אונז נישט ווייטער נעכטיגען.
אונטער דער צייט האָב איך געזוכט אַ פּאָסטען מיין פרוי ווידער האָט געזוכט וועלכען נישט איז פּאָסטען, מיין פרוי האָט זיך אויפגעהאַלטען מיט 2 קינדער אַ געוויסע צייט אויף פּאָמאָרסקאַ 41 אין בורסע, אַן אָפּטיילונג פון העלענובעק, און מיט איי-ניגע וואָכען צוריק האָט מען די בורסע פערמאַכט מיר זענען אינגאַנצען געבליבען אויף צרות. אַ דאַנק דעם ה' רומקאָווסקי, וועלכער האָט מיין עלטער יונ-געל צוגענומען אין אינטערנאַט אין יעצט זענען מיר געבליבען 4 פערזאָן אין דער גרויסער שטאָט אָהן אַ דאַך איבערן קאָפּ און אָהן אַ גראָשען געלד. מיר גייען פשוט אויס פון הונגער מיר האָבען זיך געווענדעט צו איינינע מענשען, אָבער זיי האָבען אונז אָפּגעשיקט איינער צום צווייטען, ביז מיר האָ-בען מיט 3 מאָנאַטען צוריק אָנגעגעבען אַ בימע אין לאָדזער יודישער געמיינדע מען זאָל אונז כאָטש אַרויסהעלפען אויף אַ קליינער וואוינונג, מיר זענען געגאַנגען און געגאַנגען ביז מען האָט אונז ענט-זאָגט אונזער לעצטען האָפנונג, אַז קיין געלד איז פאַר אונז נישטאָ אַלזאָ ג. ה רעדאַקטאָר! וואָס איז אונז געבליבען צו טון, אַז מיר הונגערן שרעקליך אין אַ פרעמדע שטאָט אָהן אַ דאַך איבערן קאָפּ, די קינדער בעטען זיך אַ שטיקעל טרוקען ברויט. גאַנ-צע נעכט קאָנען זיי נישט איינשלאָפען פאַר הונגער מיין יונגסטע קינד איז קראַנק געווען, געלעגען אין אַנגע-מאַריע שפּיטאָל אויף דיפטעריט 3 וואָכען צייט, יעצט דאַרפען מיר איהר געבען עסען און זי בעט זיך נעבעך אַ שטיקעל טרוקען ברויט און דאָס האָבען מיר אויך נישט. מיר בלאָנקען זיך ארום פערצווייפעלטע אין דער גרויסער פרעמדער שטאָט לאָדז צווישען אַ בעפעלקערונג פון איבער 150 טויזענד יודישע איינוואוינער און מען זאָל לאָזען אַן אינטעליגענטע פאַמיליע אויסגיין פשוט פאַר הונגער.
ג. ה. רעדאַקטאָר, אַלזאָ וואָס איז אונז גע-בליבען צו טון, גיט אונז אַן עצה, מיר האָבען שוין קיין קרעפטען נישט צו הונגערן מיר האָבען נישט וואו אונזער קאָפּ אוועקצולעגען וואָס איז אונז געבליבען צו טון. מענשען, טייערע מענשען, זעהט פאַר אונז אַ רעטונג, דען מען וועט אונז גע-פינען אויסגעגאַנגענע פאַר הונגער, מיר זענען נאָך גאַר יונגע מענשען, זעהט רעטעט אונז אַרויס. מיר זאָלען נישט אונטערגעהן, אפשר האָט אימיצער עפּיס אַרבייט?

דער פערצווייפעלטער פאָטער

נעכטיגער רינג-קאַמף

אין דער ערשטער פאַר האָבען געקעמפט: פּאַשאַף — שטיינקע אָהן רעזולטאַט.
אין דער צווייטער פאַר האָבען געוואָלט קעמ-פען דער נייער יודישער אַטלעט קרויזע מיט פּיע-טשאַק'ן אָבער אין דער לעצטער מינוט איז פּיע-טשאַק געוואָרען אַ האַז... און אַלס קרויזעס געגנער האָט זיך געמאַלדען קרומין, די גאַנצע צייט האָט קרויזע געהאַט די אויבערמאַכט. ער האָט זיך אי-בערהויפּט אַרויסגעוויזען אַלס שעהנער רינג קעמ-פער מיט אַ גוטער טעכניק, און אויף דער 12-טער מינוט האָט ער טאַקע בעזיגט קרומינען.
אין דער דריטער פאַר האָבען געקעמפט שפּי-באַר-לופּאַ, אָהן רעזולטאַט.
וויינגורא האָט בעזיגט שטשעביגסקין אין 25 מינוט.
אין דער לעצטער פאַר האָט פּינעצקי בעזיגט שפּיעוואַטשעק'ן אין 5 מינוט.
היינט קעמפען: שפּיעוואַטשעק—לופּאַ; פּיע-טשאַק סאַן מאַרס; שטשערבינסקי—פּאַשאַף, פּינעצקי—וויינגורא, און מאַרטינאָוו—סודאַקאָיו.

אַזוי ווי אין הויפּט-סעזאָן — אַזוי איז זומער בלייבט אונזער פילם-רעפּערטואַר אויף'ן העכסטען ניוואָ!
נישט קוקענדיג אויף'ן זומער און גרויסע קאָסטען וועלען זיך בעווייזען קירצליך אויף אונזער עקראַן:
„אין דער נעץ פון שקר"
מיט Emil Jannings, Gary Cooper
„מיין זונעלע"
מיט Janeth Gaynor, Charles Farrell
„פרעהליכע וואָך"
מיט די בעקאַנטע קאָמיקער Laurel i Hardy
„דאָס געשפּענסט פון די סאַלאָנען"
מיט M. Agelins i Ewa Gray
דער זאַל איז ווענטילירט מיט דער מאָדערנסטער אַפּאַראַטור, וואָס פערזיכערט שטענדיג אַ צופלוס פון פרישער לופט.
קלאַנג-קינאָ „CAPITOL"

פון הילפס-פעראיין „תומכי-אורחים"

(אויפרוף)

צו דער יודישער בעפעלקערונג!

ווי בעוואוסט, איז „תומכי אורחים" ביים היינ-טיגען טאָג די איינציגע הילפס-געזעלשאַפט וואָס איהר ציל איז, דעם הונגעריגען עסען צו געבען.
מען מוז האָבען אַ האַרץ פון שטיין צו קענען זיין איין-איינציגע שעה אין קאַנצעלאַריע פון „תומכי אורחים" און צוקוקען ווי אונזערע ברידער און שוועסטער. בעטען זיך מיט זייערע האַלב טויטע בלאַסע געזיכטער אין די שווערע מינוטען פון נויט און פערצווייפלונג.
„תומכי אורחים" איילט מיט שנעלע הילף. אויף פּסח און שבועות האָט „תומכי אורחים" פערטיילט פאַר איבער טויזענד פאַמיליעס פּראָדוקטען, און פאַר צירקא 200 פערזאָן, מענער און פרויען איז איינ-געאָרדענט געוואָרען אַ אומזיסטע קיך.
ביי „תומכי אורחים" עקזיסטירט אַ שטענדיגע שבתים און יום-טובים קיך, וואו ודער בכבודער אָרימאַן בעקומט עסען צו דער זאַט, אויף יעדען שבת ווערט אַהיימגעשיקט צו זעהר בכבודע פאַמיליעס פעקלעך פּראָדוקטען (מתן בסתר), און פאַר 125 פאַמיליעס ווערט אַרויסגעגעבען געקאָכטע שבת-מאָהלצייטען אַהיים.
נישט קוקענדיג אויף דעם גרויסען דעפיציט וואָס די קאַסע פון פעראיין האָט זייט נאָך די לעצטע פּסח און שבועות-אַקציע איז די פערוואַל-טונג געצוואונגען אויף פילפאַכיג צו פערגרעסערען איהר טעטיגקייט.
ווי נויטיג ס'וואָלט געווען נאָך פיל מעהר צו פערברייטערען די טעטיגקייט קען זיך יעדער איי-בערצייגען ווען ער וועט איין מאָל בעזוכען אונ-זער קיך אויף זאַכאָדניע 20, און ער וועט זעהן ווי נויט ברענט אייזען, וואָרים יעדעס מאָל בעת דעם פערטיילען די עסענס ווערט דער זאַל גע-שטאָפּט פון די הונגעריגע וועלכע קענען זיך נישט דערשלאָגען צו אַ צעטעל אין דער פעראיינס-קאַנ-צעלאַריע.
כדי ווייטער צו פיהרען און אויך דערצו נאָך פערגרעסערען די טעטיגקייט, אָרדענט איין די פער-וואַלטונג פון „תומכי אורחים" אַ גאָרטען-פערווי-לונג אין „העלענאָוו" דעם קומענדיגען זונטאָג דעם 19-טען יולי.
מיר ווענדען זיך דעריבער צו דער יודישער בעפעלקערונג אונטערשטיצט מיט אַ ברייטע האַנד אונזער אונטערנעהמונג.
געדענקט, אַז די אויגען פון די הונגעריגע זע-נען צו אייך געווענדעט, און זיי וואַרטען אויף אייער הילף און דערביי בעווייזט אייער רחמנות-געפיהל.
ס'איז צו ערוואַרטען, אַז די לאָדזער יודישע בעפעלקערונג וועט אונזער פעראיין ברייטוויליג אונטערשטיצען, און קומען מאַסענווייז אויף דער גאָרטען-פערווילונג דעם קומענדען זונטאָג דעם 19-טען יולי.

מיט דרך ארץ

די פערוואַלטונג פון הילף-פעראיין „תומכי אורחים" אין לאָדז

1 זל. 1 זל.
יודיש טעאַטער
אין „פילהאַרמאָניע"
20 נאַרוטאָוויטשאַ 20
דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזשאַן.
גאַסטראָלען פון וואַרש. אַפּערעטן-סטאַר-אַרטיסטן
לאָדזער טעאַטער-עולם
כדי צו פּאָפּולאַריזירען אונזער טעאַטער, אונזער רעפּערטואַר, אונזערע אַרטיסטען גיבען מיר נור היינט דאָנערשטאָג
כמעט אַ אומזיסטע פאָרשטעלונג
אַלע בילעטען אין פּאַרטער צו 1 זל.
(פון דער 1-טער ביז דער לעצטער רייה)
באַלקאָן אַלע בילעטען צו 50 גראָשן
ס'ווערט געשפּילט די פּאָפּולערסטע און סענסאַציאָנעלסטע פּיעסע
אויפ'ן וועג קיין בוענאָס-איירעס
(אונטער די רויטע לאַמטערן)
אין 3 אַקטען מיט אַ פּראָלאָג מיט געזאַנג און טענץ.
אַכטונג! פערזאָרגט אייך זאָפאָרט מיט בילעטען. ווער עס קומט פריהער בעקומט אַ בעסערען פּלאַץ!
ס'ווערט פערקויפט גאַנצע פאָרשטעלונגען צו ביליגע פּרייזען, און טיילווייזע בי-לעטען פאַר גרופּען און פעראיינען צו יעדע פאָרשטעלונג.
50 גר. 50 גר.

וואַרפט נישט אַוועק קיין אויסגעבערנטע זשאַרובקעס
פאַר יעדע אַלטע זשאַרובקע בעקומט איהר אַ נייע געגען צוצאָהלונג פון אַ האַלבען פּרייז ביי
מ. זענדער
פּלאַץ וואָלנאָשטשי 9
(רוג נאַרוטאָוויטשאַ) טעל. 124-98

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) דאַנצער זגערזשער 57, גראַשקאָווסקי 11 ליסטאָפּאַד 15, גאַרפיין פּילסודסקי 54, באַרטאַ-שעווסקי פּיעטריקאָווער 164, רעמבעלינסקי אַנדזשע-יאַ 26, שימאַנסקי פּושטשעלניאַנאַ 75.

פון „נותי לחם"

די אָפּצייכנונג פאַר דער אינסטיטוציע „נותן לחם" האָט איינגעבראַכט הכנסה 588 זל. מיט 70 גראָשען.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דאָנערשטאָג ד 16 יולי

12.10 צייט-סיגנאַל. 1.15 גראַמאָפאָן-מוזיק. 4.45 מיליטערישע ידיעות פאַר אַלע. 4.30 קאָ-מוניקאַט פאַר פישער און שיפער. 5.10 פאָרטראַג. 5.35 גראַמאָפאָן-מוזיק. 6.00 פאָרטראַג. 7.00 סאָליסטען קאָנצערט. 7.20 פערשידענעס 7.40 גראַמאָפאָן מוזיק. 7.55 קאָמוניקאַט פון לאָדזער האַנדעלס-קאַמער. 8.00 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוני-קאַט. 8.15 ראַדיאָ-פּרעסע. 10.00 קאָנצערט. 10.15 פעליעטאָן. 10.30 קאָמוניקאַטען. 12.00 לייכטע און טאַנץ-מוזיק

קליינינקייטען

צו דער אויפמערקזאַמקייט פון דער קהלה

האָרט נעבען דעם קבר פון אַמאָליגען לאָדזער רב הגאון ר' יחזקאל באַמבערג, ז"ל ווערענס מצבה די פערוואַלטונג פון דער לאָדזער קהלה, האָט ווי בעקאַנט, געלאָזט די טעג אויפפרישען און בעניייען, איז בקבר געוואָרען זיין באַכפאָלגער הרב הגאון ר' משה ליפשיץ, 18 יאָהר איז די שכנות'דיגע קרקע פון הרב ר' יחזקאל'ן פאַר קיין מענש נישט פער-ווענדעט געוואָרען. אין משך פון דער צייט, זעהט אויס, האָט די לאָדזער קהלה נישט געפינען פאַר איהם קיין פּאַסענדערע באַהענטען שכן. ערשט יעןן הרב ר' משה ליפשיץ אין יאָהר תרל"ג נפטר גע-וואָרען, האָט די דערמאָנטע קהלה איינגעזעהען, אַז ער איז געפּאַסט פאַר אַ שכן-קרוב צו ר' יחזקאל באַמבערג.ביידע גדולי תורה, ביידע גרויסע חסי-דים, ביידע גרויסע מיוחסים, (ר' משה ליפשיץ איז געווען אַן אייניקעל פון וואַרשאַווער רב הגאון ר' שלמה זלמן ליפשיץ, דער מחבר פון חמדת שלמה) ביידע לאָדזער רבנים, ווי קאָן זיין נאָך געפּאַסטערע שכנים. (דאָס מאַכען אַן אוהל פאַר אַ רב, איז דעמאָל נאָך נישט נוהג געווען).
באמת זענען ביידע דערמאָנטע קברים, ווי דער בעאָבאַכטער דערקענט, גלייכצייטיג אָפּגעפאַל טירט געוואָרען, כדי זיי זאָלען נישט בעשעדיגט ווערען, די לאָדזער קהלה האָט, זעהט אויס, גע-וואָלט שיצען די קברים פון איהרע ביידע גרויסע רבנים, וועלכע רוהען אין שכנות.
איצט מאַכט דער פאַקט, אַז די לאָדזער קהלה האָט בלויז געלאָזט בעניייען די מצבה פון ר' יחזקאל נאַמבערג, און נישט די שכנות'דיגע מצבה פון ר' משה ליפשיץ, זעהר אַ שלעכטען איינדרוק פאַרוואָס קומט דאָס, פרעגט זיך, דעם לעצטען אַזאַ ביוש? זיין מצבה איז דאָך אויך „בוי-פעליג". די אויפשריפט פון איהר איז דאָך אויך שוין כמעט אומ לעזבאַר, פאַרוואָס, אַלזאָ, זאָל זיין מצבה נישט אויפגעפרישט און בענייט ווערען, ווי יענע?
כאַראַקטעריסטיש איז דער אָנהויב פון זיין מצבה-אויפשריפט: משמת משה הסקה עצה נעוועיד". (זייט משה איז געשטאָרבען, איז אַוועקגעקומען אַן עצה פון דער שטאָט). דאָס בעווייזט וואָס פאַרע חכם ר' משה ליפשיץ איז געווען, ווי מיר האָבען באמת געהערט פון זקנים דערצעהלען, פאַרוואָס קומט עס איהם טאַקי אַזאַ צורייקזעצונג פון דער לאָדזער קהלה!

פ. ז. גליקסמאַן.

נאַוואַטשינסקי איז שטאַרק צופרידען

וואָס די שפּאַנישע רעוואָלוציע האָט נישט געגעבען קיין הנחות די יודען

און אין אייז וועגס זידעלט ער שוין דעם ד"ר טהאָן

אַדאָלף נאַוואַטשינסקי דער בעקאַנטער אַנטי־סעמיט און יודען־פרעסער אָבער גלייכצייטיג בע־ריהמטער פובליציסט, האָט זיך איצט גענומען צו יודישע טעמעס, טאָג־טעגליך ווידמעט ער גאַנצע זייטען אין דער ענדעקישער צייטונג „גאַזעטא וואַר־שאַווסקא" וועגען יודישע ענינים, אין נעכטיגען נומער פון דער דערמאָהנטער צייטונג שרייבט נאַ־וואַטשינסקי וועגען דער רעוואָלוציע אין שפּאַניען און וועגען די האַפּענונגען, וואָס די יודען האָבען פערבונדען מיט דער דאָזיגער איבערקערעניש.

נאַוואַטשינסקין האָט בעשטוימען אָנצושרייבען זיין מאמר, אַנ'אַרטיקעל פון ד"ר טהאָן וועגען די סימפּאַטיע־ערקלערונגען בנוגע יודען פון די נייע שפּאַנישע מיניסטאָרען.

ד"ר טהאָן האָט צווישען אַנד. אין זיין אַרטי־קעל געשריבען: „אויב ס'זאָל אַזוי ווייטער געהען, וואָלט אין היינטיגען שפּאַניען אַ יוד געקענט ווע־רען אַ ריטער פון „גאָלדענעם אָרדען", אָבער אין היינטיגען פוילען וואָלט ער קיין בריף־טרעגער נישט געקענט ווערען. צי איז דאָס נישט וואונדערבאַר !? מיר האָבען דאָך שוין, לאַנג אַ רעפּובליק, און אַפילו לויט דער קאָנסטיטוציע, וועלכע מ'לאָזט נישט לע־בען און נישט שטאַרבען — האָבען מיר אַ דעמאָ־קראַטישע רעפּובליק. די געשיכטע האָט ליב מאַנכעס מאָל צו מאַכען וויצען און איבעראַשונגען; אויף איין אָרט איז שוין העלער טאָג, און אויפ'ן צווייטען אָרט איז נאָך טיפער נאַכט...

דעם דאָזיגען אָפּזאַץ פון ד"ר טהאָנס אַרטי־קעל האָט נישט געלאָזען לעבען נאַוואַטשינסקין, און ער האָט, לויט זיין געוואוינהייט, געזאַמעלט גאַנצע בערג טעלעגראַמען פון דער יודישער טע־לעגראַפען־אַגענטור, אינטערוויואען און רעדעס פון די שפּאַנישע מיניסטאָרען און ווייזט אויס באותות ומופתים, אַז די יודען דאַרפען זיך גאָרנישט פרע־הען, ווייל מ'האָט זיי גאָרנישט צוגעזאָגט און ממילא וועט מען זיי גאָרנישט געבען.

„ס'איז נאָך גאָרנישט אזא העלער טאָג אין דאָזיגען שפּאַניען", שרייבט נאַוואַטשינסקי און ווייזט אויף, אַז די דאָרטיגע רעוואָלוציע איז אויך איינגאַנצען אָהן קאָנסעקווענצען, „פונקט אַזוי ווי ס'שרייבען וועגען פוילען הירשהאָרן, סטופּניצקי, אייגהאָרן, וויגאָדזקי, ד"ר גאָטליב, וואַסערצוג און אַנדערע".

דאָס אינטערעסאַנטסטע דערביי איז, אַז נאַוואַ־טשינסקי לעגט אַריין די יראה אין דער טומאה און פעררופט זיך אין דעם פּרט, נישט אויף קיין אַנ־דערע'ן, ווי.... אויף ד"ר קאַראַלניק, וועלכער האָט אָנגעשריבען אַנ'אַרטיקעל „אין שפּאַניען איז נישטאָ קיין נייעס".

נאַוואַטשינסקי פרעהט זיך, וואָס אין שפּאַניען האָט מען נאָך, פאַר יודען גאָרנישט געטון און מ'וועט נאָך לאַנג גאָרנישט טון, ווייל מ'האָט די יו־דען פיינד, מ'קען זיי נישט ליידען, און אַז דער גרויסער העלער טאָג, וועלכען ד"ר טהאָן האָט פאָראויסגעזעהען, איז נאָך נישט געקומען, און נאַ־וואַטשינסקי ענדיגט זיין לאַנגען מאמר.

„און איך פרעג, צי וואָס האָט מען געדאַרפט מאַכען אַזאַ טומעל, צוליב דער גאַנצער רעוואָלוציע מיט דעם דאָזיגען אַלפאָנס ? ווי איז דאָ געמאַכט געוואָרען עפּעס אַ געשעפט ? אַזוי פיל טומעל וועגען דעם און צי וואָס האָט דאָס געטויגט ? ווי איז דאָ דער אונטערשיד פון „העלען טאָג" ביז דער „טי־פער נאַכט" ? פערברענט עטליכע קלויסטערען און קירכען" ? אָבער ס'איז נאָך פיל געבליבען, פאַניע ראַבינער טהאָן ?..

זעהט אויס, אַז אין דער גאַנצער שפּאַנישער רעוואָלוציע האָט נאַוואַטשינסקי נאָר אינטערעסירט צי וועלען די יודען נישט געניסען פון איהר, און אויב נישט איז ער איצט זעהר צופרידען.

בעדואינער וואַרפען אַפּ רעגירונגס־פאָרשלאַג

וועגען בעזעצטיגונג אויף אַ יודישען ערד־שטח

ירושלים. (יט"א) די א"י־רעגירונג האָט פאָרגעלעגט די בעדואינער פון וואַדי־האוואַריט אַר־בייט ביים פערריכטען די וועגען אין דער דאָזיגער געגענד. ווי בעקאַנט, איז דער וואַדי־האוואַריט־שטח מיט 2 יאָהר צוריק אָפּגעקויפט געוואָרען דורך דעם קרן־קימת. די בעדואינער האָבען אָפּגעוואָר־פען דעם רעגירונגס־פאָרשלאַג, ערקלערענדיג, אַז זיי ווילען נישט האָבען קיין שום שייכות מיט די יודישע קאָלאָניעס. וואָס ווערען געגרינדעט אויף דעם שטח ,וועלכען זיי האָבען אין פריהערדיגער צייט בעאַרבייט. די רעגירונג דראָהט די בעדואי־נער, דאָס אויב זיי וועלען נישט אָננעמען די אַר־בייט, וועט ביי זיי צוגענומען ווערען די מאָנאַטליכע רעגירונגס־אונטערשטיצונג, וועלכע זיי בעקומען אין דער פאָרם פון חייך־דאָטאַציעס.

בעראַטונגען פון אינטערנאַציאָנאַלען נאַנסען־אַמט אין זשענעווע

גענף. (יט"א) דער אַדמינסטראַטיווער ראַט פון אינטערנאַציאָנאַלען נאַנסען־אַמט פאַר פליטים האָט פערענדיגט זיין סעסיע, וועלכע האָט געדויערט איניגע טעג. לויט דעם אויפטראַג פון דער פעל־קערבונד־פערזאַמלונג האָט דער ראַט אויסגע־אַרבייט אַ בעריכט ווי אַזוי צו פערענדיגען די גאַנ־צע הילפס־אַרבייט לטובת די פליטים ביז 1939. אין די זיצונגען איז בעשלאָסען געוואָרען פאָרט־צוזעצען די הילפס־אַרבייט לטובת די אַרמענער אין סיריען ביז 1934.

בנוגע דעם נאַנסען־פאָנד האָט די נאָרוועגישע רעגירונג איבערגעגעבען אין זיין רשות די צינזען פון 350,000 פראַנק, וועלכע זענען פריהער געשטאַנען תמיד אין רשות צו נאַנסען. אין דענעמאַרק איז געגרינדעט געוואָרען אַ קאָמיטעט, וואָס וועט זיך בעמיהען, אַז דענעמאַרק זאָל זיך אָפּרופען אויפ'ן אויפרוף לטובת דעם נאַנסען־פאָנד. דער אַדמינסטראַטיווער ראַט האָט זיך אַרויס־געזאָגט פאַר דעם ,אַז ענליכע קאָמיטעטען זאָלען געגרינדעט ווערען אויך אין אַנדערע לענדער.

דער ראַט האָט ענדליך פערטיילט אין דער דאָזיגער סעסיע איבער 50,000 פר. אויף הילף פאַר פליטים, הויפּטזעכליך רוסישע.

אַ שנאָרער האָט געלעבט פון זיין טויט

ער האָט געשיקט זיינע צוויי קינדערלעך קלויבען געלד אויף זיין קראַנץ...

פּאַריז.

וואו ווערט נאָך אַזוי בעוויזען דער טיפּסטער אונטערגאַנג פון פאַריזער לעבען, ווי אויף אַ פּראָ־צעס ? אין טריבונאַל ווערט מען אָפט געוואויר פון שוידערליכקייטען און טראַגעדיעס פון וועלכע די האָר שטעלען זיך קאַפּויר. דאָרט שיטען זיך אויס מענשליכע דראַמעס, טראַגעדיעס, ליידענשאַפטען שוואַכקייטען.

לעצטענס איז פאַר'ן 15. קאַמער פאָרגעקומען אַזאַ אויסערגעוועהנליכער פּראָצעס.

אַ שנאָרער האָט געלעבט פון זיין קבורה.

כדי צו ריהרען די מענשליכע הערצער איז ער געפאַלען אויף אַזאַ המצאה :

ער האָט אַלע טאָג איינדערפריה אָנגעשריבען אַ בריף פון שפּיטאָל, אין נאָמען פון קראַנקע, וועלכע האָבען בייגעוואוינט זיין קבורה, דער בריף וועלכער איז געווען געווענדעט צו זיינע קינדער איז געווען געשריבען אין אַ האַרצרייסענדעס טאָן. דעם בריף האָט ער אָנגעקלעבט אויף אַ טאָ־וועל און האָט דערמיט זיינע צוויי קינדערלעך אַ־רויסגעשיקט איבער פאַריז. אונטערן בריוועל איז געווען אַ בעמערקונג :

„די צוויי קינדער קלויבען געלד פאַר אַ קראַנץ פאַר זייער פאָטער".

וואָס פאַר אַ מענש וועט דאָס נישט געבען קיין נדבה אויף אזא צוועק ? האָבען מענשען געלייענט די אויפשריפט און פערגאָסען אַ טרעהר, צוויי אָפּ־געריסענע, אָפּגעשליסענע קינדער קלויבען געלד אויף אַ קראַנץ פאַר זייער פאָטער, וועלכער איז געשטאָרבען עלענד אין שפּיטאָל. זענען די סו"ס געפאַלען אין טעלערל מיט טרעהרען בענעצט.

אין אָוועגד האָט דער געשטאָרבענער פאָטער אויסגעליידיגט די טעלערלעך און אויף מאָרגען ווידער געשיקט זיינע צוויי „יתומים" מיט אַ טע־לערל און מיט אַ בריוועל אין דער גאַס. אַזוי איז אַוועק אַ טאָג נאָך אַ טאָג און דער געשטאָרבענער שנאָרער האָט געמאַכט אַ גאַנץ פיין לעבען פון זיין טויט. די „יתומים"לעך זענען אַרומגעלאָפען איבער פאַריז און געבראַכט זייער „פאָטער" גאַנץ פולינקע טעלערלעך. זיי זענען פערביגעגאַנגען די גרויסע פאַריזער קאַפעס, און דאָרט, וואו קיין גע־וועהנליכע אַרימעלייט ווערען נישט צוגעלאָזט, האָט מען זיי צוגעלאָזט.

אַזוי איז אַלע טאָג געשטאָרבען זייער טאַטער, אין שפּיטאָל, אַלע טאָג האָט מען פערגאָסען טרעה־רען אויף זיין טויט און אַלע טאָג געגעבען זיינע יתומים צו שטייער אויף קרענץ.

ביז איין אַ געוויסען טאָג, האָט זיך דאָס טע־לער'ל איבערגעקעהרט.

מ'האָט זיך דערוואוסט — וואָס דערוויסט מען זיך נישט ? — אַז דער טויטער לעבט אַ גוטען טאָג פון זיין אַלע טאָגיגען טויט און זיין שנאָ־דעריי ברענגט איהם איין פרנסה בריווח.

דעריפאַר איז דער טויטער געשטאַנען פאַר'ן 15. קאַמער.

דער טריבונאַל האָט פער'משפט דעם שנאָרער מאַקער — אַזוי הייסט ער — און זיי זפרוי אויף 3 מאָנאַטען תפיסה און האָט ביי זיי צוגענומען דאָס רעכט אויף זייערע קינדער.

— איהר האָט דאָך גאָרנישט, וואָס צו פער־לירען — האָט זיך צום פאָטער געווענדעט דער פאָרזיצער פון טריבונאַל — פאַר אייערע קינ־דער זענט איהר דאָך שוין לאַנג טויט, וואָס קאָן דאָס אייך אַהרען ?

די עלטערען זענען איינגעזעצט געוואָרען און די קינדער זענען איבערגעגעבען געוואָרען אין די הענד פון פעראַנטוואָרטליכע ערציהער.

———:)O(:———

אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל־בעאַרבייטונגען
שלאָסערייַ־אַרבייטען
מאַשינען־טיילען
י הרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11/13
(רוג זאַכאָדניא)

דער „פּוילישער שטערן"

36)

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן פון דעם וועלט־קריג

— הער נאָר, — האָט ער זיך אומרוהיג אָפּגערופען — דו האָסט געזאָגט, אַז מאַטעס האָט אָנגענומען די מאַדאַם מאַלפלאַקע פאַר דער פריילין קווייטמאַן... ווי אַזוי האָט איהם געקאָנט איינ־וויטמאַן... ווי־אַזוי האָט איהם געקאָנט איינ־פאַלען, אַז פריילין קווייטמאַן איז דאָ ?.. זי איז געקומען מיט איהם פון לאָנדאָן ?..

פרענסיס האָט מיט נייגעריגקייט אָנגעקוקט זיין ברודער :

— דו רעדסט פון היץ ? — האָט ער זיך פער־חידושט — צי געדעקסטו דען נישט, אַז פריי־לין קווייטמאַן איז געקומען צו דיר מיט אַנ'אויפ־טראַג פון דעם קאָמענדאַנט ?.. מאַטעס האָט גע־מיינט ,אַז זי ביי דיר דאָ געבליבען...

האַרי האָט אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ אויף ניין.

— זי איז דאָהער נישט געקומען... איך בין מעהר, ווי זיכער !..

פרענסיס איז אויפגעשפּרונגען פון זיין שטול:

— לאָכסט... האָסט מסתמא פערגעסען !.. דער קאָמענדאַנט האָט זי נעכטען געשיקט צו דיר מיט אַנ'אויפטראַג ! איז צוגעפאָהרען צום ווענט־פילהער וואָקהאַל, דאָס ווייס איך גענוי, מחמת דער פאַקען־טרעגער דאָרט געדענקט אויסגעצייכענט, אַז זי האָט געפרעגט אויף דעם וועג צום „מיהל־הויז".

אַ שווערער פאָרגעפיהל האָט פערקלעמט האַ־ריס האַרץ.

מאַשינאַל האָט ער זיך אָנגעהויבען צו רייבען דעם שטערן :

עמיצער האָט איהם נעכטען מחמת עפּיס אָנ־געראָפען מערי'ס נאָמען.

— נו, יאָ ! זעלבסטפערשטענדליך, שטרענג : — „אַלזאָ, דאָס האָט זי געוואָלט זאָגען נור־על־דין !" — האָט זיך מאַרטימער אָנגערופען, געפינענדיג אינם שאַכטעלע אנשטאָט דעם „פּוילישען שטערן" אַ פּעקעל פאַפּיראָסען...

ער האָט בקיצור איבערגעגעבען פרענסיסן, הלמאי ער איז אוועק פון שטוב, בעקומענדיג די טעלעפאָנישע איינלאַדונג פון דער טענצערין דערנאָך, וועגען זיין איילינגען צוריקקעהר, און וועגען דער סודותפולער פראַגע פון מאַרטימער'ן אין יענעם אָוונד.

אין משך פון דער צייט, ווי האַרי האָט געהאַלטען אין דערצעהלען, איז פראַנסיס געוואָרען אַלץ ערנ־סטער און פערזאָרגטער.

האַרי האָט עס בעמערקט, און איהם האָט אָנ־געהויבען צו פערדריסען, וואָס ער האָט בשעתו נישט מודיע געווען דעם קאָמענדאַנט וועגען דעם בעזוך פון דער טענצערין און פון מאַרטימער'ן.

ענדיגענדיג דערצעהלען, האָט ער אָפּגעווענדעט זיין בליק פון'ם ברודער, און שווייגענדיג געקוקט אויף דעם אומעטיגען פייזאַזש אין פענסטער.

— ס'געפעלט מיר עפּעס נישט די מעשה, האַרי ! — האָט זיך פרענסיס אָפּגערופען, צושאָ־קלענדיג מיט'ן קאָפּ — וואַרט נאָר, קודם מוז מען אויפקלערען, צי איז דאָ נישט פאָרגעקומען עפּעס אַ מיספערשטענדעניש, דו זאָגסט, אַז דיין דינסט איז געווען אינדערהיים. ווען דו ביזט צו־ריקגעקומען פון דער קרעטשמע ? אפשר ווייסט זי עפּעס צו דערצעהלען ?.....

די אַלטע מאַרטאַ, וועלכע איז נאָך נישט צו־זיך געקומען פאַר שרעק און אויפרעגונג, האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר נאַרישער און אונפער־שטענדליכער, ווי תמיד.

זי האָט נישט אויפגעהערט צו איבער'חזר'ן, אַז קיין שום דאַמע איז דאָ נישט אַהערגעקומען, אַז זי האָט וועגען קיין שום דאַמעס נישט געהערט, און גוטענדיגס האָט זי דערמיט, אַז זי האָט זיך פונאַנדערגעווינט, און איז אַוועק צוריק צו זיך אין קיך....

די ברידער האָבען זיך שווייגענדיג איבער־געקוקט נאָך איהר אַוועקגעהן. פרענסיס האָט זיך גע גומען נערוועז צו שפּרייזען איבערן צימער, און האַרי אַפּשטעלטידיג זיך לעם זיין ברודער, האָט ער אַ פרעג געטון :

— איך וויל וויסען דיין מיינונג, האַרי ! אויר־טיילענדיג לויט שטרענגס ווערטער, וואָס ער האָט דיר נעכטען געזאָגט, קאָן אויסקומען, אַז פריילין קווייטמאַן האָט פערבלאָנדזשעט אין וועג. זי איז אַריינגעפאַלען אין דער קרעטשמע און בעגעגענט דאָרט נור־על־דין... דאָס געשריי, וואָס דו האָסט געהערט אין דער קרעטשמע, ברענגט מיר אויפ'ן רעיון אַ געדאַנק, אַז זי איז געוואָרען אַ קרבן פון די באַנדיטען. מאַטעס האָט מיר געזאָגט דורכ'ן טעלעפאָן, אַז ער האָט געפּאַקט די טענצערין אין דער קרעטשמע, אָבער וועגען דער פריילין קווייט־מאַן האָט ער מיר אַ וואָרט נישט דערמאָנט... האַרי, איך האָב מורא, אַז דאָס מיידעל, נעבעך, איז אַריינגעפאַלען אין די הענד פון די מנובלים, און ס'קאָן זיין אפילו... אויף זיי קאָן מען זיך אַלץ ריכטען !

האַרי האָט געשוויגען, בעמיהענדיג זיך צו אָר דענען די זכרונות זיינע.

נור־על־דין און שטרענג — ביידע האָבען זיי געזוכט דעם „פּוילישען שטערן".

לויט דער איבערצייגונג פון דער טענצערין איז אויסגעקומען, אַז דער אוצר געפינט זיך ביי שטרענגן.

שטרענג, ווידער, ווען ער האָט דערזעהן, אַז אין זיין שאַכטעל געפינען זיך בלויז פאַפּיראָסען, איז איבערצייגט געווען, אַז דעם „שטערן" האָט פערבעהאַלטען מערי.

— שטרענג און נור־על־דין מוזען וויסען, וואָס עס איז געשעהן מיט דער פריילין קווייטמאַן !

ער האָט זיך מיט דער דאָזיגער מיינונג גע־טיילט מיט זיין ברודער, און פרענסיס האָט גע־זאָגט, אַז עס קאָן טאַקי אַזוי געמאָלט זיין.

— אויב אַזוי, וועט עס נור־על־דין אונז אויס־זאָגען ! — האָט ער זיך טרוקען אָפּגערופען.

— זי איז אַרעסטירט ? — האָט האַרי אַ ציטער געטון.

— פערשטייט זיך, אָבער צו שפּעט. מיר האָבען נישט בעוויזען אָפּצווענדען נאָך איין פער־ברעכען ! ווען מאַטעס איז אָנגעקומען אין דער קרעטשמע, האָט ער דערזעהן, אַז די טענצערין קלייבט זיך צו ענטלויפען... אויף דער פאָדלאָגע איז געלעגען דער באַלעבאָס פון דער קרעטשמע מיט אַנ'אַדורכגעשאָסענעם קאָפּ... איך מיין, אַז אויסטיילענדיג ,לויט אַלעם, האָט נור־על־דין צו־ריק בעקומען דעם „פּוילישען שטערן"...

— דייס איז געווען איהר שותף ! — האָט האַרי אַריינגעוואָרפען אַ בעמערקונג.

— יאָ, אָבער ער האָט דאָס אומגליק צו הערען די שמועסען, וואָס זענען געפיהרט גע־וואָרען צווישען דער טענצערין מיט שטרענגען... אויב שטרענג, אָדער די טענצערין האָבען געפונען דעם „שטערן", האָב איך מורא, אַז... אַריין !

אויף דער שוועל איז געבליבען שטיין דער סערזשאַנט, און איבערגעגעבען :

— מיסטער מאַטעס בעט אייך צום טעלעפאָן.

פרענסיס איז שנעל אַרויס, איבערלאָזענדיג האַרי'ן אַליין.

האַרי האָט זיך אָנגעכאַפּט ביים קאָפּ, און אָנ־געשטרענגט געטראַכט :

שוין זשע האָט ער אַ טעות געהאַט, אָנגעהמענ־דיג די טענצערין פאַר אַ קרבן פון די שפּיאָנען ? ! שוין זשע האָט איהם אַזוי מיאוס אָפּגענאַרט עפּיס אַ בעהנט, שיין מיידעל ?.. צי איז נישט זיין צוטרוי, דער נאַרישער, אומפערצייליכער צוטרוי געווען די סיבה, וואָס פריילין קווייטמאַן איז אַזוי מיאוס אַריינגעפאַלען, און אפשר שוין אויך, אומגעקומען פון די שפּיאָנישע הענד ? !

פרענסיס איז אַריינגעלאָפען אין צימער :

— האַרי !.. אין קרעטשמע האָט מען געפונען דער פריילין — קווייטמאַנס הוט... דער הוט איז אינגאַנצען פערבלוטיגט...

האַרי איז טויט בלאַס געוואָרען.

דאָס בלוט איז איהם אָפּגעפלאָסען פון האַר־צען.

— און זי אַליין ? — האָט ער, שטיקענדיג זיך, אַ פרעג געטון — וואָס איז געשעהן מיט איהר ?..

— זי איז פערשוואונדען געוואָרען ! — האָט פרענסיס געענטפערט, זוכענדיג בעת מעשה זיין הוט און שטאָק — קיין שום שפּורען נישט איבער־געלאָזט... האַרי... מען מוז תיכף פאָהרען אין דער קרעטשמע !..

(פאָרטזעצונג קומט)

ערד טראגעדיע אין שפאניען

וואס מען זעהט דארט נאך דער רעוואלוציע

(רייזע בריף)

צוויי צייכענס, צוויי שילדען האב איך געזעהן ביים אריינפאהרען אין שפאניען, און פון די צוויי שילדען האב איך דערפיהלט די לאגע, וואס הערשט דא אין איצטיגען מאמענט, און אויב מען וויל, אפילו די אויסזיכטען פאר דער נאהענטער צוקונפט.

איין שילד האט מיין אויג געכאפט באלד ביים אריבערגעהן די שפאנישע גרעניץ, אין אירון. בלויז אנ'אייזערנע גראטקע טיילט דא אפ פראנקרייך פון שפאניען. נון, פראנקרייך איז פראנקרייך, די היים פון וואלטער, דאס לאנד פון אפיקורסות. אבער אויף דער אנדערער זייט פון דער גראטקע, אויף דער שפאנישער זייט, הענגט אויף דער וואנט פון וואקזאל א שילד, וואס ווארענט:

רעדט גוטס; עס איז פערבאטען פון געזעץ צו שענדען גאט'ס נאמען.

ווי וויניג עס רייכט מיין קענטעניש פון דער שפאנישער שפראך, האב איך דא גרינג פערשטאנען די אויפשריפט און איהר בעדייטונג. אבער מיר האט זיך געוואלט פערפיהרען א געשפרעך מיט א שפאניער וועגען דעם. און מאכענדיג זיך נישט וויסענדיג האב איך זיך געווענדעט צו א שפאניער און איהם געבעטען ער זאל מיר ערקלערען וואס די אויפשריפט מיינט, אין ענגליש, אויב ער קען אדער אין דייטש אדער פראנצויזיש.

און דער שפאניער האט מיר אין א געבראכענעם פראנצויזיש ערקלערט, אז דאס מיינט, אז מען טאר נישט ריידען קיין שלעכטס אויף גאט און אויף אלע זיינע הייליגע..

אויף אלע זיינע הייליגע — דאס האט ער שוין צוגעגעבען פון זיך, און געזאגט האט ער עס מיט אזא פרומער מינע, אז עס איז אויסגעקומען כאטש נעם דא אויפ'ן ארט און שטעל זיך אויף די קני.

דאס איז געווען דער ערשטער צייכען, וואס האט מיר געוויזען וואו עס האלט, נאך אפילו איצט, נאך דער רעוואלוציע, מיט דער קירכע, מיט'ן קאטאליציזם אין שפאניען.

די צווייטע שילד האב איך געזעהן גלייך ביים אנקומען אין מאדריד, אויף אויפ'ן וואקזאל. דאס איז א גרויסע שילד פון דער קעניגליכער קרוין מיט'ן קעניגליכען הערב, וואס הענגט איבער דעם הויפט אריינגאנג אדער ארויסגאנג פון וואקזאל. די קרוין און דער הערב זענען געווען איינגעוויקעלט אין א זאק און ארומגעוויקעלט מיט א שטריק. אז דאס איז קרוין און הערב האט מען גלייך דערקענט פון די פארמען פון דעם זאק. און פון אט דער שילד האט איהר דערפיהלט: די מאנארכיע אין שפאניען איז אפגעפעטיגט. נאך נישט צייט געהאט אפצורוימען איגגאנצען, אבער שוין פערפאקט און פערבונדען — אויף אייביג.

און דאס איז געווען דער איינדרוק פוי די צוויי שילדען: די מאנארכיע אין שפאניען איז געענדיגט, אבער די קירכע — זי איז נאך דא, און איז נאך דא שטארק, און זי בייצוקומען וועט זיין די שווערסטע אויפגאבע פון דער רעוואלוציע.

בכלל קריגט מען א גאנץ אנדער בעגריף פון דער שפאנישער רעוואלוציע, ווען מען איז דא אויפ'ן פלאץ, איידער מען קען קריגען פון די צייטונגס־בעריכטען אין אויסלאנד. ווען מען קומט אויפ'ן ארט און מען זעהט דאס לאנד און מערעדט פונאנדער מיט מענשען, פון פאלק און פון דער אינטעליגענץ, זעהט מען איין, אז די איצטיגע רעוואלוציע, דאס הייסט, די ארונטערווערפונג פון דעם קעניג, די עטאבלירונג פון א רעפובליק און די אלע געפלאנטע רעפארמען, — אז אט די רעוואלוציע איז נאר א קליינע רעוואלוציע אין א צווייטער, וואס איז פיל גרעסער, און פיל עלטער, און, וואס מ'קען זאגען, האט גאר קיין גלייכען נישט צו זיך אין דער געשיכטע פון רעוואלוציעס אין אייראפע.

די רעוואלוציעס פון די לעצטע צוויי הונדערט יאהר אין אייראפע זענען געקומען דארט, וואו א לאנד איז צייטיג געווארען א ניי לעבען און דער אלטער רעזשים איז געשטאנען אין וועג און האט געדריקט דאס נייע לעבען און עס נישט געלאזט ארויסשפריגען און אויפשפראצען.

גאנץ אנדערש איז עס מיט שפאניען. דא קומט די רעוואלוציע אלס רעזולטאט דערפון, וואס דאס לאנד שטארבט, דאס שפאנישע פאלק געהט אונטער, געהט אויס ווי א ליכט, און דער אלטער רעזשים האט גארנישט געטון, און האט גארנישט געקענט טון, כדי צו ראטעווען דאס פאלק פון אונטערגאנג.

און ווען איך זאג: דאס שפאנישע פאלק שטארבט — איז די פראזע נישט מייגע. דאס איז די פראזע און דער וועה־געשריי פון א גאנצען דור שפאנישע שריפטשטעלער, דענקער און היסטאריקער. שוין פיל יאהרען, אז דאס שרעקליכע פראבלעם בעשעפטיגט די בעסטע קעפ פון שפאניען. נאר פאר אויסלאנד קלינגט די זאך ווי א פראזע, אבער פאר די שפאניער גופא, און פאר אויסלענדער, וואס קומען קיין שפאניען און פערטיפען זיך אין דעם ענין, ווערט די זאך א שרעקליכע און א געהיימניספולע ווירקליכקייט.

יא, עפעס געהיימניספולעס קומט פאר מיט שפאניען, מיט'ן שפאנישען פאלק און מיט'ן שפאנישען לאנד. אין דער וועלט בכלל — וואס ווייסט מען פון שפאניען, ווי אזוי קען מען זי? די וועלט בכלל קען שפאניען פון — „קארמען", פון די שפאנישע טענצער און טענצערינס פון די פארבענרייכע קליידער און רויטע בענדער און קנאקענדיגע קלאפשטערלאך, און פון די רייך קאלירטע בילדער, וואס רייזע געזעלשאפטען פערשפרייטען, כדי צוצוציהען טוריסטען. אבער שריפטשטעלער, וואס שרייבען איבער שפאניען'ס שיקזאל, בעטען זיך מען זאל נישט אורטיילען שפאניען פון „קארמען". ערשטענס, ווייזען זיי אן, איז „קארמען" גארנישט געשריבען געווארען פון א שפאניער, נאר פון א פראנצויז; און צווייטענס, איז די העלדין פון „קארמען" א שפאנישע ציגיינערין, נישט קיין עכטע שפאניערין. דאס אמת'ע שפאניען איז א גאנץ אנדער זאך.

יא, מערקווירדיגע זאכען קומען פאר מיט שפאניען, מיט'ן לאנד און מיט'ן פאלק. סאי דאס לאנד, סאי דאס פאלק דאַרען איין, פון די עלטסטע צייטען אין איז שפאניען געווען בערימט מיט איהר נאטור־רייכקייט און פרוכטבארקייט, נישט אומזיסט האבען אין פערלויף פון טויזענטער יאהרען פעלקער זיך געשלאגען פאר'ן בעזיץ פון שפאניען. אבער ווי איבערראשט מען ווערט, ווען מען פאהרט איבער שפאניען, צו זעהן וויפיל טרוקעניש און וויסטעניש עס געפינט זיך דארט. איך רעד דא נישט פון וויסטע ערטער, וואס שפאניען האט אלעמאל געהאט, נאר פון פרוכטבארע וואס זענען וויסט געווארען, און וואס שפאנישע שריפטשטעלער בעוויינען זייער אונטערגאנג. גרויסע וועלדער זענען אויסגעשטארבען און גרויסע שטרעקעס זענען געבליבען אהן א בוים, און טייכען וואס האבען אמאל געשפייזט ריזיגע שטרעקעס וואלד טריקענען לאנגזאם אויס. שעה'נלאנג איז מיין צוג געפלויגען איבער שפאנישען באדען, און אלע ווייל פלעגט מיר די לאנדשאפט דערמאנען אן דער פערוויסטער לאנדשאפט פון פאלעסטינע: זאמדיגע ערד, מאגער אין גראז, טרוקען אין וואסער. כאטש עס זענען געווען ערשט די ערשטע טעג פון מאנאט יוני, זענען שוין די מעהרסטע טייכען און פלוסען געווען האלב־אויסגעטריקענט און האבען געוועקט א רחמנות אין הארצען. דער בעריהמטער שפאנישער שרייבער גא־וויגעט האט געקלאגט איבער דעם אונטערגאנג פון שפאנישע וועלדער און האט איבערגעלאזט שפאניען א ווערטעל: ווייניגער בוימער — ווייניגער מענשען; מעהר בוימער — מעהר מענשען.

און דאס זעלבע קומט פאר מיט די שפאנישע שטעט. איינע פון די טשיקאווע זאכען, וואס זענען פאראהן אנצוקוקען אין מאדריד, איז אנ'אויסגעטרוקענטער טייך, דער „מאנצאנארעס". אמאל האט מען אויף דעם דאזיגען טייך געקענט פאהרען מיט שיפלען, און דער טייך איז בעריהמט און בעליבט געווען. היינט איז דער טייך געשטארבען, און דער פראנצויזישער שרייבער אלעקסאנדער דומאס דערצעהלט, אז ווען ער האט געזעהן דעם חרוב געווארענעם פלוס, האט איהם אזוי פערדראסען ביים הארצען, אז ער האט אריינגעגאסען א גלאז וואסער אין איהם...

אין אלע רעוואלוציעס אין אלע לענדער האט די ערד־פראגע געשפילט א גרויסע ראלע, אבער שטענדיג איז עס געווען אנ'עקאנאמישע ערד־פראגע. די ערד האט בעלאנגט צו פריצים און מען האט זי גערא־פט ארויסרייסען פון זייערע הענט און זי פונאנדערטיילען צווישען דעם ברייטערען קלאס פון פויערים. אבער וואו, אין וועלכער רעוואלוציע, האט זיך געהאנדעלט וועגען דעם, וואס די ערד איז קראנק, וואס זי האלט אין איינדארען און איינטרוקענען, אין לאנגזאמען אפשטארבען?

אין שפאניען אבער איז עס אזוי. דא איז די ערד־פראגע א דאפעלטע. צוערשט — דאסזעלבע וואס אין אנדערע לענדער. פון איין זייט זענען פאראהן מיליאנען פויערים, וואס פערמאגען נישט קיין שפאן ערד זייער אייגענס און זענען איינגעצוואונגען פאר שקלאפס אויף דער ערד פון די רייכע גוטס־בעזיצער, פון דער אנדערער זייט זענען פאראהן מיליאנען אקער לאנד וואס פוסטעווען, ווייל זייערע פריצים בעארבייטען זיי נישט און פערוועגערען זיי אויך נישט פאר קיין שום אנדער צוועק. איינע פון די מערקווירדיגסטע זאכען, וואס ווארפען זיך אין די אויגען ווען מען פאהרט איבער שפאניען, איז פאלגענדעס: עס לויפט די באהן און שטעלט זיך אפ ביי א סטאנציע. אבער די סטאנציע שטעהט אין מיטען פעלד. פון ווייטענס, עטליכע מייל אפגערוקט, ליגט א שטאט, א גרויסע שטאט. און איהר וואונדערט זיך: פארוואס האט מען די סטאנציע געשטעלט אזוי ווייט פון דער שטאט?.. עס מאכט דאך שווערער דעם פערקעהר, דאס צופאהרען און דאס פיהרען פון סחורה? און אז איהר פרעגט ענטפערט מען אייך, אז די ערד נאהענט געבען דער שטאט בעלאנגט צו א גוטס־בעזיצער און ער האט נישט געוואלט לאזען דארט דורכפיהרען די אייזענבאהן און שטעלען א סטאנציע.

דאס געהערט צו דער עקאנאמישער זייט פון דער ערד־פראגע אין שפאניען. צו דער עקאנאמישער זייט פון דעם ערד־פראבלעם געהערט אויך דער פאקט, וואס בשעת מיליאנען פויערים געהען אויס נאך א שטיקעל ערד, ווערען די בעסטע און פעטסטע שטרעקעס ערד, אין די מיליאנען אקער, געהאלטען אויף צו האדעווען די אקסען פאר'ן אקסען־קאמף ספארט אין שפאניען. מענשען הונגערען און די אקסען עסען דאס בעסטע פון דעם לאנד; מענשען ווילען ברויט און מען שפייזט זיי מיט — ספארט, א ספארט געמאכט פון אקסען־בלוט.

דאס, ווי געזאגט, איז די עקאנאמישע זייט פון דער לאנד־פראגע אין שפאניען, די אגראר־פראגע אין שפאנישען סטיל. אבער איבער און הינטער שטעהט די צווייטע, נאך גרעסערע פראגע, די טראגעדיע פון דעם איינדארען פון דער שפאנישער לאנדשאפט, פון איהר לאנגזאמען אפשטארבען. אט די פראגע איז, ווי עס האט זיך אויסגעדריקט דער שריפטשטעלער גאמעץ דע לא סערנא, — פאר שפאניען „דאס גרויסע פראבלעם פון שטענדיגער דרינגליכקייט".

חיים ליבערמאן.

לעפסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71
די לעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה פערטיג
און אויסגעקלעבט איבער דער שטאט.

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאציאנ. עראטישער ראמאן פון לאדזער לעבען

(62

— אמת, כיטרע און פערברעכעריש זענען זיי געווען. מיר קענען נאך ערווארטען פערשידענע איבערראשונגען, האט לעהמאן געזאגט, מיר האבען אבער נאך איגגאנצען דריי טעג צו פאהרען ביז'ן פארט. פאר'ן אריינפאהרען אין פארט וועט דער קאפיטאן ערלעדיגען אלץ אויף דעם אופן, אז די חברה־לייט זאלען בעגלייט ווערען אין שטאט אריין מיט קייטעלעך אויף די הענד גלייך אין טורמע אריין.

— הייסט עס האט ריטא געזאגט, אז מיר דארפען זיך צוגרייטען נאך אויף גרויסע און שווערע איבערלעבענישען.

— אזוי איז עס גנעדיגעס פריילין, אבער די שווערסטע צייטען זענען שוין פאראיבער. איצט דארף מען צוגרייטען אויף וועלכען ס'איז אופן די אלע מיידלעך, וואס פאהרען מיט אייך, אז זיי זאלען זיך דערוויסען וואוהין און צו וואס פארא צוועק מען פיהרט זיי.

— צוליב וואס ווילט איהר דאס טון, הער לעהמאן.

— כדי, אויב ס'וועט נויטיג זיין, זאלען זיי אונז נישט האלטען פאר קיין שונאים, נאר פאר פריינד, כדי מיר זאלען קענען רעכענען אויף זיי, אז מיר דארפען זייער הילף, אדער זיי וועלען זיך מעגליך דארפען אליין ראטעווען.

— איך נעהם נישט איבער די דאזיגע מיסיע, האט ריטא ערקלערט, בעפרייט מיך פון דעם. איך וויל נישט, איך בין שוין צו מיד, איך ציטער פאר מיר אליין.

— איך פערשטעה אייך, איך פערשטעה אייער לאגע, גנעדיגעס פריילין, אבער ס'געהט אין דער צוקונפט פון 10 מענשען, וועלכע מ'קען ראטעווען פון אויסגעלאסענקייט פון די הענד פון אויסוואורפען און אונמענשען. מיר קענען דאך נישט ערלויבען, אז די פערשוינען, וועלכע הוליען שוין אזוי אויך צופיל, וועלכע האבען בעוויזען צו איבערקויפען פאליציי, געהיים־אגענטען, שיף־אפיצירען און מאטראסען, וועלכע רעגירען פראנק און פריי — זאלען איצט אויך קענען זייער ארבייט פערענדיגען.

— דאס איז אמת, — האט ריטא געזאגט, מ'האט מיך געווארענט אינדערהיים, מ'האט מיך געווארענט ביים ארויפגעהען אויף דער שיף, און שוין אויף דער שיף האט מיך געווארענט און איך האב אלץ נישט געוואלט גלויבען. ס'איז דאך נישט מעגליך געווען, איך בין אנגאזשירט געווען דורך אנ'אנגעזעהענעם דירעקטאר אין בערלין, ער איז אבער קראנק געווארען און האט נישט געקענט מיטפאהרען מיט דער טרופע, דאס איז אמת, זיי זענען דעריבער מיט אונז מיטגעפאהרען, די איצטיגע דירעקטארען, און ווען איך וואלט נישט געזעהן מיט מיינע אייגענע אויגען, ווי די חברה־לייט ווילען אייך ערמארדען, ווען איך וואלט נישט געזעהן אין וואס פארא לאגע איהר געפינט זיך, וואלט איך בשום אופן נישט געגלויבט.

— אבער איך האב דאך פריהער וועגען דעם געזאגט, פריילין ריטא.

— האב איך אייך טאקע נישט געגלויבט, שוין פריהער, ווייל בארט, זעהענדיג, אז איך אינטערעסיר מיך מיט אייך, האט מיר איינגערעדט, אז דאס זענט איהר א פרויען־הענדלער, אז דאס ווילט איהר אונז פאנגען אין א נעץ און פערפיהרען.

— יא, דאס איז זייער געוועהנליך מיטעל, אויב זיי זעהען, אז אימיצער איז זיי אין עפעס חושד, מאכען זיי דעם צווייטען פאר'ן משוגענעם. איצט האט זיך אבער אלץ געענדיגט, פון מיינע הענד וועלען זיי נישט ארויס.

קאפיטעל 20

אויף סאנ ע פאהרט

די אומגליקליכע סאניע איז געלעגען אויפ'ן בעט אין דער „מלינה". וואו זי איז פערפיהרט געווארען דורך נירענבערגען און דעם אומבעקאנטען גראבען פערשוין, זי האט וועגען דעם גארנישט געטראכט, נישט געזוכט אפילו קיין שום מיטעל צו ראטעווען זיך, נישט געפרובט אימיצען צו בעשולדיגען אין דעם אומגליק, אין וועלכען זי איז אריינגעפאלען. איהר איז געווען אלץ איינס, וואס מיט איהר וועט ווייטער געשעהען, קיין שום אויסזיכט אין לעבען האט זי נישט געהאט, קיין שום קרוב, קיין שום מענש, וועלכער זאל טראכטען וועגען איהר גורל, וועלכער זאל טראכטען זי אפצוראטעווען. זי איז דעריבער געבליבען גלייכגילטיג צו אלעם, וואס דא קומט פאר.

דער זייגער האט שוין געשלאגען 12 און סאניע איז אלץ נאך געלעגען אהן שום בעוועגונג אויף דעם האלב־שמוציגען בעט און צייטענווייז נאר שטיל געוויינט, אין שטוב איז קיינער נישט געווען, א חוץ דער דיקער פרוי, מיט דער רויטער נאז און פערפעצטע שערץ, נאך 12 א זייגער האט זיך געעפענט די טיר און ס'איז אריינגעקומען נירענבערג.

ער האט א קוק געגעבען אויף סאניען און דאן האט ער געגעבען א וואונק דער אלטער, אז זי זאל ארויס פון צימער.

נירענבערג איז צוגעגאנגען צום בעט, וואו סאניע איז געלעגען, געגלעטעט איהר איבער די שווארצע האר, געגלעטעט איהר איבער די הענט, און כיטרע געשמייכעלט.

וויפיל עקעל און פעראכטונג סאניע האט נישט געוואלט האבען פאר נירענבערגען זענען איהר די לאסקעס פון איהם איצט געווען אנגענעהם. זי האט נישט געשטעלט קיין ווידערשטאנד און ערלויבט נירענבערגען אויף זיינע לאסקעס.

— סוף־כל־סוף האט זיך סאניע געטראכט איז נאך נירענבערג דער איינציגער מענש, וועלכער אינטערעסירט זיך מיט איהר, זאל עס זיין צום שלעכטען אדער צום גוטען. ער רעדט כאטש מיט איהר א ווארט, ער וויל זי כאטש זעהען, ער חייזט איהר ארויס א געוויסען אינטערעס צו איהר. ווען מיט די מענשען האנדלען בנוגע איהר אנדערש? קיינעם האט זי נישט אויף דער וועלט און ראטעווען וועט זי אויך איצט קיינער נישט.

— ס'איז שוין בעסער האט זי ווייטער געטראכט צו האבען צוטרוי צו נירענבערגען. ער איז דער מעכטיגער, דער שטארקער איבער איהר, אין זיין האנד איז זי.

זי האט געעפענט די אויגען און דערזעהענדיג נירענבערגס שלמישען שמייכעל, האט זי זי ווידער פערמאכט.

— סאניע, האט נירענבערג אנגעהויבען, זיי פערנינפטיג, איך וויל דיר קיין שלעכטס נישט טון, אויב דיר איז עפעס שלעכטס געשעהען, איז עס דערפאר, ווייל דו האסט זיך איינגעעקשנט. איך לעג דעריבער פאר שלום.

(פארזעצונג קומט).

גאנץ לאדז אויפ'ן צימבעל

בעת פיקארד'ס וויזיט אין הימעל, האָט מען איהם געגעבען א בפעהל: נידער אראָפּ אויף דער ערד און פערטרייב די מרה-שחורה ביי יודען, און שוין פון היינט אָן איז אויס מרה שחורה. לאַכען, לאַכען, לאַכען ביז טרעהרען.

שוין היינט ערשיינט **„דער ליעטניק"** אינטער דער רעד. פון אב—נעק

מיט דער הילף פון דער גאנצער „חוזק"-כאליאסטרע

אָרגאַן פאר שטרויענע אלמנ'ס און אָפּגעברענטע ליעטניטשקעס, פאר נדנים-זוכענדע חתן-בחורים און חתנים'לאָזע כלה-מעדלעך, קורץ: חסידיש, נגידיש, ממוריש

„דער ליעטניק" וועט נעהמען גאנץ לאדז אויפ'ן צימבעל.

און נאָך דעם „פטי פאריזען" וועט ער זיין די פערשפרייטעסטע לאָך-צייטונג אָנגעפּיקעוועט מיט לעבעדיגען הומאָר און בייסיגער סאַטירע.

„דער ליעטניק" וועט היינטיגען שבת נישט פעהלען אין וואלד, אויף דער ווארענדע, אויף דער פּליאזשע און אין יעדער יודישער שטוב.

פאר 20 גראָשען בעקומט איהר איהם ביי יעדען צייטונגס-פערקויפער.

צו די פּאָליסען-בעזיצער

פון דער אמעריקאנער פערזיכערונגס-געזעלשאפט

„Equitable"

דער פאָרשטעהער פון דער פירמע „דאלאר-קלעימס קאמפּ" אין ניו-יאָרק איז געקומען קיין לאדז און וועט אויפנעהמען אלע בעזיצער פון די דערמאָנטע פּאָליסען, דאָנערשטאָג דעם 16, פרייטאָג דעם 17 און שבת דעם 18 יולי ה. י. אין גראַנד-האָטעל פון 10 פריה ביז 2 נאכמ. און פון 5 נאָכמ. ביז 8 אין אָוועגד.

דעם נומער פון אויפנאהמס-צימער וועט אָנווייזן דער פּאָרטיער

לאנגיעריגער געריכטס-סעקרעטאר

ערטיילט און ערלעדיגט אַלערליי

ביטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס

ספּעציאַליסט אין מיליטער-ענינים.

שנעלער אויסקויף פון פּאַטענטען און רעגיסטראַציע-קארטען אויפ'ן יאָהר 1931

ב. מאז, 10 פּיעטריקאָווער 10

ד"ר ראבינזאן

פּאַדעמביע

גראַנד-פּענסיאָנאַט

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספּעציאַליסטען

רענטגען-אינסטיטוט

און ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגערזשער 17, טעל. 116-33

ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק אויגען-קראנקה. פון 1–2

ד"ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1–2 און פון 6–7

ד"ר יוסטמאַן נערווען-קראנקה. פון 12–2

ד"ר סטופּעל רענטגען פון 12–2 און 4–6

ד"ר פּאַפּיערני פרויען- און. געבורט-הילף פון 1–$11\frac{1}{2}$

ד"ר קאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5–6

ד"ר ראקאָווסקי נאָז, האלז און אויערן-קר פון 10–11, 2–3 און פון 6–7

ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11–12 און פון 4–5

ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1–2

נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9–1

א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3–7

צאהן-טונדהיילונג, בעלייכטונגען, קאראָנען, מאָסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייט פון קאָפּ (פּארך) מיט רענטגען-שטראַלען, פאר בעשטראַלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפּען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע

אלע מעגליכע אנאליזען.

אימפּונגען נעגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין).

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

וויזיטען איז שטאט.

א יונגעל

פון 15 – 16 יאָהר מיט שול - בילדונג ווערט געזוכט אין פּאַפּיר-געשעפט פּיעטריקאָווער 14

ס'ווערט געזוכט א קוואַליפיצירטע האנד שפּולערין

צו ערפאהרען ווסכאָדניאַ 19 שפּינדלער. 0068

יעדער איינציגער מעבעל

האט זיך אי-בערצייגט, אַז פאר דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גארדעראָבען אז"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאַן שענקעוויטש 23

טעלעפאָן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראַדאָווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאַס

גינעקאָלאָגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פּריינז פון א געבורט אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פּאלאַסאוו

כירורגישע אַבטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.

אויגען-אַבטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראַוש עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאָכמיטאָג.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאר וועגערישע הויט-קראַנקה.

און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.

קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ-לאָגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאסמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוועגד. --

פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.

נעמט-אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

— בעזונדערע וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

DR. MED.

L. Pikielny

אורא לאג

ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירן, בלאָז און אורין-קראנקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אָן פון 4–7 אָוועגד.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאָלאָג-אַקושער

זגערזשער 11

טעלעפאָן 134–72

נעמט אָן פון 3–4 נאָכמ. און פון 7–9 אָוועגד.

Dr. Różaner

ספּעציאַליסט פון הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט

נארוטאָוויטשא 9, טעלעפאָן 128-98

נעמט אָן פון 8–10; 5–8 אָוועגד

ס'איז געפונען געוואָרען

א וועקסעל און א טשעק

אָפּצונעהמען געגען סמנים און אָנאָנס - קאָסטען אין אַדמיניסטראַציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

קינא-טעאטער ZACHĘTA

זגערזשער 26 26

היינט און ווייטערע טעג!

פּרעכטיגער דאָפּעל-פּראָגראַם!

נאר דיך האָב איך געליבט

וואונדערשעהנע דראַמע. — אין די הויפּט ראָלען:

Mady Christians i Jan Stüwe

גרעפין לואיזא קאָבורסקא

ערָאָטישע דראַמע. — אין דער הויפּט-ראָלע:

Erna Morena

אכטונג, זומער-סעזאָן! אַנהויב פון די סעאַנסען: אין געוו. טעג 5.30 נאָכמ. שבת, זונטאָג 3 א זייגער בייטאָג

דער זאַל ווערט מעכאַניש ווענטילירט

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפּעראַציע, אָן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראַנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראַך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי א וואַסער-קאַן און עס פאַלט אריין אין דעם בוים און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבליך. ספּעציעל געמאַכטע הייל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָר'ען מיט מיינע בע-האַנדלונג און פון דייטשן פּראָפעסאָר

דאָקטאָר בראַכוראַטהינג פאַרזיכטיגען זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכסטען ברוך, אויך פאר הויקערס לינדערונגען מיט הייל-באַרסעטען און אפּאַראַטען פאַר פערקרומטע פיס און פלאַט-פוס ספּעציעלע איינלאַגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן.

עמפּפאַנגט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוועגד.

אָרטאָפּעדישע אנשטאַלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אומ-בעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פּאָלגענדע אוניווערזי-טעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנש, פּראָפ. דר. י. מאַ-רישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.

מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

דעם ה. ספּעציאַליסט י. ראַפּאַפּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 דריק איך אויס מיין דאַנקבאַרקייט פאַר אַנטהאַלטען מיר די נעהר געוואָרענע ברוך-רופּטור אונ'ערד 25 יאָהר האָב איך געליטען פון שטענדיגע וועהטאָג-אַטאַקען און היינט, א דאַנקדאַנק גרויסען ספּעציאַליסט בין איך פריי פון ליידען און פעהיג צו דער אַרבייט. דערמיט דריק איך אויס איהם מיין הארציגסטע דאַנקבאַרקייט.

Tema Rozenblum.

Dr. Z. Rakowski

פאר אויערן, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען

9 קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפאָן 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 5—3

Dr. med.

M. Rosenthal

ספּעציאַליסט פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקה.

11-go Listopada 19 (קאָנסטאַנטינער)

telefon 223-34 .טעלעפ

נעהמט אָן אין דער היים פון 4 ביז 7 אָוועגד און לעטש-ניצע „פּאָמאָץ" ליטאַנאָווסקיעגאָ 1 (עלעקסאַנדער-גאַס) פון 1—2 נאָכמיטאָג.

אייז

יעדען קוואַנטום צו ביליגע פרייזען ליפערט

Lodownia Południowa 22

tel. 190-48 i 191-26.

געגען שווייס פון פיס

אין אָדמש יםקעס נוצט נאָר דעם שוין 20 יאָהר בעוואוסטען פּראָשעק און פלאַסטער „ראַדיקאַל" פּרייז נור 30 גראָשען. נוצט נישט קיין אנדערע ענליכע נאָכמאַכונגען, וועלכע ברענגען קיין נוצן, און שאַדען די פיס און נוצט נאָר מיט מיין שטעמפּעל אויך א גוט מיטעל צו וואַנצען און שוואַרצע ווערים פּרייז 50 גראָשן, אויך פּלין „ראַדיקאַל" וואַשט אָפּ שמוץ און פּלעקען פון אַלע קאָלירטע שיך. פּרייז 70 גר. א פלעשעל

צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער

וועלביאַרזש, אַלטשטאַדט 1

פאָדערט נאָר מיט מיין שטעמפּעל

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.

זונטאָג און יום-טוב פון 9–1 פאַרמ.

בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. MED. H. LUBICZ

ספּ. פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנק.

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 13-142

עמפּפאַנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8, זונטאָג און יו"ט 9–1, פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל.

אבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט אָפּטראָגען א היים אויף דער פּראָווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאַנד — 8 זל.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען

אין טעקסט—40 . . . 4 . . . 60—

נאָכ'ן טעקסט—12 . . . 8 . . . 18—

Z Wydawnictwa „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.